

GYŰJTŐ: SZELEI BALÁZSNÉ

GYŰJTÉS IDEJE: 1973.

TART.: MESÉK

66 lap

FÖLDRAJZI MUTATÓ: SZÁNTÓD

SAKIMUTATÓ: XXVI. 1.

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRŰRS

ÁTVEVETVE MA-18/83 -on TETELE ALÓL.

Pusztai élet, közserves élet!

Üzv. Kóró Jánosné 66 éves szántódi lakos, volt pusztai
cselédasszony elbeszélései alapján összegyűjtötte:

S Z E L E I B A L Á Z S N É
néprajzkutató
Szántód, 1973.

Az 1973. évben meghirdetett Néprajzi és Nyelvjárási pá-
lyázatra.

"Nagyon szűgin cselédembörök vótunk!" Így kezdte
beszédét Üzv. Kóró Jánosné sz. Vas Mária 66 éves, r. kat.
hajlottedereku beteges asszony, aki Lőncsönből nemrégon
költözött Szántódra.

Az én apám akkó, 1914-ben Kaposinál szolgált. Az
uraság Kaposy máltóságos ur volt, de már nem emléksöm
alispány-e, főispány-e vót?

Akkor tört ki a 14-es, első világháboru. Szűgin
apámat hamarosan behíjták és kivítték a frontra.

Ottmaradt az én szűgin édsanyám magára, a négy ki-
csi gyerekekkel. Anyám, nagyon gyöngé, vézna, betegős ass-
zonyka volt. Az uraság az ilyenyöket nem türte mög to-
vább a pusztán, hanem küzötte mind az uradalomból, aki
férfi munkát végezni, röge hattul este hatig nem bírt
kiáni.

Anyám hátára kötötte a letkissebb gyereköket, mink
hármán mög belekapaszkodtunk a szoknyájába, mög egymás-

kezét fogva, mőntőnk máshova helet keresni...

Apám három hónap mulva mőghat az északi fronton...

Akkor tudta mőg anyám, a Zoltán uraságnál, sok lakás mőgürült, mert a férflakat, hogy evítették, a fiatalasszonyok nem maradtak a pusztán. Akinek vót apya, vagy anyja, hazaköltözött a hábru idejére. Így aztán sok lakás üresen maradt, és az uraság, a jószivű Zoltán József ur, mőgengedte, hogy kevés árendáér ottlakhasanak akiket elűztek és lakágnólkül maradtak.

Ami kis jószágunk volt, idősanyám eladta, de az uraság kijelöntötte, hogy egy tehenet, egy anyadisznót, a leszármazottjaival egy évig ki lehet hajtani az ő legelőjére ingyen! Emyire jó volt, hogy még ezt is mőgengedte.

Így nem köllött mindönt elpazérolni. Anyám onnajt eljérogatott dolgozni napszámba, mőg mosni, vasalni, takarítani, amit birt. Az önkivalónk mégis csak mőgvót.

Ha dolgozni mőnt, elvűtt mőnket elsőbb a nagyapámékhöz, mert azok is abba az uradalomba szógátak, csak messzebb laktak tőlünk, mert a nagyapám víxcellér volt. Vót nekik egy idős lányuk, aki velük lakott, együtt dolgoztak. Ez a nagynéném azért maradt öreglán, mert vót neki egy szép vőlegénye, aki valami oknál fogva hőrten mőghat. Jába kérték aztán, nem mőnt férhöl senkihöl.

Ő sok dologra mőgtanított. Sokat vesződött velünk.

Álgya mög az Isten halóporába iss. Hetvenhárom éves korába hat mög.

Mikor anyám előzvegyült, ő is hazaköltözött az anyjához. Ott már otthon lakott anyámnak két testvére, egyik a férjével, de azok családtalanok voltak, meg egy öreglán nagynéném is. Hogy anyám is hazaműnt velünk a négy gyerekkel, lettünk összesen tizen otthon.

Én már kicsi koromban elszegődtem munkára, napszámér, úgy segítettem anyámnak. Mikor tizenhatéves lettem, elhívtak az uraság szállójába ganajt hordani.

Egy hónapra adtak másfél mássa rozsot. Ezért korán reggeltől késő estig hordani kellett szét a földre száglán a ganéjt. Ez olyan deszka alkotmány volt, aminek elül is hátul is volt két-két rudja.

Rápakutuk vállalával a ganéjt, amit kocsiak odahoztak és elül is mögfogta egy lány, mög hátul is egy is úgy vittük oda ahová kellett. Rossz ruhába vittük esinyátuk, mert a venyige letépkedte rólunk a ruhát, mög piszkos is lőtt.

Vót egy faház, ahol átöltöztünk munka előtt, munka után. Egyszer igön siettem haza estefelé. Mondták a lányok: "Te Mari, nem öltöszöl át?" Azt mondtam, hogy sietök és mi a faluszélen lakunk addig ugyse lát sünk. Majd otthon átvetkőzödök. Otthon anyám is azt mondja: "Te lány, miért nem öltöztél át? Tud d, hogy azt üzenték, hogy eljön lánkérdőbe az a legény, akit Katinóni a tükse-

dőasszony aját." Bánom is én, ha így nemküllök neki
dógsóruhába, akkor ne külljek neki sehogyse!

Erre csak benyitott az én kőröm, úgy elszégyüt-
tem magam abba a ganyés ruhába. Ó egyedül gyött, lóhá-
ton. Nemokat kertüt, elmondta jövetele célját, szán-
dókát.

Én azért gyorsan kimöntem a kamrába és sietvel
mögmosakodtam és átöltöztem.

Anyám szögin nagy gondba vót. Azt mondták, hogy
én mondjam mög, hogy elmegyek e hozzá vagy nem? Én nem
szóltam semmit. Akkor anyám kihivott a konyhába. Kijött
a nagypám is. Azt mondta, lányom ne siesd el. Piatal
vagy még, és ha te most férjhez mégy, nem lesz aki ke-
nyeret keres.

Igaz, hogy már Haca is keres, de még csak tizenegy
éves, keveset kap. Hincos is még annyira utánnad növe,
hogy már neköd mönmi köljön.

Én azt mondtam, csak könnyebb lössz anyámnak, ha
egy kosztossal kevesebben üsznek. De azt is mögmondom a
Janink, hogy én ha szavamat kiadtam is, hogy elmögyök
hozzá, akkor is mögváltoztatom, ha az esküvőig valami
hibát észrevöszök benne, vagy elvetnivaló beszéde lössz!
De erre nem került sor mert jó volt és szépen is visel-
ködött. Hát mögtanuta a zöndög beszédet, mert mindig az
urakkal járt, mert parádéskecsis volt.

A mi falunkba nem volt leányvásár, de egyszer voltam Patcán vásárkor, ott láttam.

Nagy szép bekerített vásártere volt. Hát amint ott áruljuk a jószágokat egyszer csak jönnek ám a lányok, nagy kiöltözve, csupa csipke, szalag a ruhájok, mög a hajukba is. A nyekuk mög tele gyöngysorral, azt csakugy sétágtak ott, csakugy illegetek, billegtek, kellették magukat. A legények mög járkágtak velük szömbö. Nézegették őket, ugy volt a szokásba. Málunk ez nem volt. Kiskorpádon a legtöbb lány ajánlásra mönt férhöl.

Volt egy asszony, vagy embör aki elmönt a lányesházhoz is, mög a legényes házhoz is és addig dicsérgette őket egymásnak, hogy milyen dolgos, takarókos, iparkodó, hogy mögegyeztek, hogy elmegy, vagy elmehet a lányt megkérni. Igy jöttek ott létre a házasságok. Az ajánlónak, vagy dicsérőnek, mert ily is szokták mondani, nem járt érte fizetség, csak meghíjták érte őt is a lakodalomba.

Ha egy kérő elmönt egy lányt mögkérni, a falubeliek kíváncsian figyelték, hogy mögegyeztek-e? Amikor mönt haza a legény, kérőtársával, kaputetején hol leskelődtek és megkérdezték "no, széna-e vagy szalma?"

Ha azt mondta széna, az azt jelönte, hogy elmögy hozzá a lány, szörönösel jártak. De ha azt felelték szalma, tudták hogy nem sikerült, kikosarasták. Akkor

azzal csufuták őket, hogy azért nem fogadták jól őket, mert büdös a lábbelijük, belaléptek valamibe, disznóganéjba.

Az esküvőnk mögött 1923 május 21.-én. Sok vendég volt nálunk is az esküvő után, ami délelőtt volt a községházán is mög a templomba is. Volt tiz koszorus-lányom a párjával, két násznagy és két nyoszolóasszony. Akkor még divatba volt, hogy a legzignép a templomból kijövet bement a kocsmába és ott is táncotak párat. Ivott mindönki aztán elindultak haza.

Otthon mögebédeltünk, aztán elbucgustattak a háztul és mindenkitől és elvitték bennünket kocgikkal a puztára ahol az uram szolgált.

Ott az ipam is, napam is, kint állottak az ajtóba és ugy fogadtak. Az első vőfély elmondta a beköszöntő verset. Engem az ipam is, napam is mögölelt, mögcsókut.

Táncotunk még néhányat, de közben este lett és beköllött ülni a vacsorához. Sok vendég volt. Fuvószene-ker játszott. Másnap röge ért véget a lakodáom. Kis-korpádon is az volt a szokás, hogy a meghívott vendégek előre elvitték a legzisházhoz a tyukokat, csirkéket, tojást, tejfölt, vaját, ki mit tudott. A legziba pedig éjfélkor a menyecske-táncoltatásnál is ajándékot, pénzt adtak. Éjfélkor eléhoztak egy vékát. Odaállt a vőlegény égő gyertyával és egy tányérral. A menyecske-táncoltatók a pénzt a tányérba tették az ajándékot a vékába. Edényt

és ruhafélt.

A fejemet a nyoszolóasszony kötötte be, egy kis selöm kendővel, amibe hátul egy kis rózsaszín selöm szalagot tettek. Az jelönte, hogy ujasszony vagyok.

Én akkor voltam tizenhat éves....

Lakodalom után az urammal különszobába laktunk, mert ő is külön komenciós volt, azért járt nekünk még egy szoba. Csak télire laktunk mindannyian egyszobába, mert hogy ne kölljön sokat fűteni.

Eleinte kedves is voltam én az anyósomnak. Mert mindönt velem dolgoztatott. A keresetét mög odaadtuk. Csak később, hogy elbetegsödtem és nem bírtam ugy a munkát, nem állhatott.

Az esküvő után, hogy a férjemékhöz költöztem, ott az volt a szokás, hogy aki keresőt mindenki odaadta anyósomnak a keresetét. Az kezelte a pénzt. Urának még volt négy öccse, két fia és két lány. Napam a lányokkal sokat kivételözött. Engem nem állhatott. Jobbmódú lányt akart a fiának.

Mi Janival nagyon mögértettük egymást. Balaskópusztán voltunk cselédök. Iyam gyalogmunkás, Jóska a nagyobb gyerök igáskocsis, az uram mög parádéskocsis volt. Az uraság igön részögös volt. Azt már korán röggé beköllött vinni a faluba a kocsmába inni. Mikor möggyütttek, az uram gyakran mögrizött engöm, hogy nem-e sírok?

Nem-e bántottak? Mert ismerte az anyja rossz természetét. Velem dögöztetett minden nehéz munkát. Majd kihajtotta belőlem a szuflát. A jószágok etetése, kapálás, mindön rám várt.

Egyszer észrevöttem, hogy eldugdossa tőlünk a húst és a lányával eteti mög délután mikor mi nem láttyuk.

Mindön vasárnap vágott két jó nagy csirkét. Kellött annyi népek, mert nyolcan öttünk. Amikor a levest szűrte, ebéd előtt engöm mindig elküldött, hozzak friss vizet az ebédhöz.

Ebédnél mi nem figyeltük, hogy kevesebb a comb, vagy mellehuga mint amennyinek kellött volna lenni. Mig én vizér jártam ü a hus javát, egy kis piros tálba földugta a konyha legfelső polcára a lebuzogatott nagyfazekak alá. Délután a lányával mögöszöggették dugva, titokba, mikor én a jószágokat etettem. Illen volt az én anyósom.

Az én anyám házánál ez nem volt, mert shányan voltunk annyifelé osztotta szét az önnivalót. Nem kivételözött egy családjával sem.

Egyszer én mosogattam és pakutam föl az edényeket a polcra. Akkor vöttem észre, hogy a mama, oda dugdosta a húst. Nem szóltam gömmit, mert azt gondutam, majd estére eléadja, ha vacsorázunk. Azt láttam, hogy a lányok bemönsk az anyjokkal, de engöm nem híjtak uszonnázni, hanem sok dógot parancsutak, hogy ne legyen időm bemenni.

Este má nem volt hus a vacsorához. Apósom, férjem, én

meg a fiuk nem kaptak. Akkor vöttem észre, hogy mögcsal. Nem szóltam az urannak róla csak sirdogáltam. Csak mikor már három-négy vasárnap is meggyőződtem róla, hogy így csinyal, elmondtam Janinek az urannak. Ő méregbe jött, mer mondtam neki, hogy nézze meg, hol van az eldugott hus. Akkor Jani mögnézte és jó lepörölte az anyját. Mögmonáta, hogy ű hazanősült, de ha Marival így tüznek, nem tekintik igazi családtagnak, változtat a sorsunkon! Akkor a mama rétt és könyörgött, hogy ne töggyük.

Máskor a bort dugta el. Akkor már más tanyára möntünk, csak vasárnaponként látogattunk haza.

A Balaskópusztára anyósomékhöz nagybajomlak minden szombaton szoktak bort vinni eladni egy kocsin hordóba. Akkor még a fináncok nem jártak úgy. A pusztai asszonyok mögvötték ki ennyi, ki annyi litört vasárnapra. Anyósom is vött mindig.

Egyszer smint mi hazalátogattunk, férjem mögkérdezte az anyját, van-e most e kis bora? Mert úgy möginnánk egy keveset. A mama azt monáta, hogy most nincs. Nem volt pénze és nem vött.

Az uram odasugta neköm, csak öltözz át Mari, majd én szétnészök egy kicsit. Mikor mind kint voltak, mondja aztán: "Gyere gyorsan, mögtanátam a bort!"

Hát ott volt a spájzba eldugva a beföttes újegök kö-

zé egy pintös üjeggel. Jól möghuzta Jami is, én is, as-
tán visszatöttük.

Este a vacsorához mégis csak elévötte a mama. Hát
látí ám, hogy csak a fenekén lötyög az üjeknek egy ke-
vés. El is szégyíte, hogy eltagadta előlünk.

Máskor az uram egyik lánytestvérének volt a lako-
dalma. Minket híftak mög násznagynak, nyoszolóasszony-
nak. Vonattal hazautestunk a lakodalomra. Vöttük az
ajándékot is, de mivel más faluból való voltam nem tud-
tam az ottani szokást, hogy egy tortát is köllött volna
vinni. Est már nem monlták mög nekem előre. Csak amikor
a menyasszonyt elvitték a vőlegényes házhoz Taszárra,
a mama elénk állt és nem engedött el minket. Ű sem ment,
de minket se engedött, meg a másik sógornőmököt se.

Taszáron már beültek a vacsorához a vendégek, de mi
nem voltunk ott! Akkor jött értünk a vőfély kocsiival, hogy
jőjjünk már mert minket várnak. A mama azt mondta, csak
mönjön vissza, majd mögyünk, de biz csak nem engedött.

Akkor jött a vőlegény öccse. Az is rimánkodott, hogy
mönjünk már, de Ű csak nem engedött. Jába kérdeztük, hogy
már? Nem mondta mög.

Maj kilencóra tájon eljött a vőlegény apja is, hogy
mondjuk mög, hogy már töttünk velük csufságot, a falu és
a vendégek előtt, hogy nem möntünk el? Akkor nagy keserve-
sen kinyögte a mama, hogy azért, mert a Mari nem hozott
tortát a lagzába!

Hát olyan mérgesök voltunk. A vőlegény apja nem mönt vissza nélkülink. Féltiz elmúlt mire a lagzis háshoz értünk, de jába terítették nekünk, már nemigen esett jól a falat a mama tette miatt. Miből állt volna neki mögmondani, hogy ott mi a szokás? Már csinyáta ve- lünk ezt a csufságot?

Mikor még náluk laktunk, egy röggel nagyon rossz- szul löttem. Hányingerem volt, szédültem, majd elestem. Fástan is, borzongtam is.

A jószágokat, vagy harminc disznót, malacot nekem kellett etetnem mindön nap, de nem birtem föláni. Apósom mondta: "mi van lányom? Nem jó vagy?" Én mondta, hogy szédülök, Erre apósom azt mondta: "Vetkőzódj le és fe- küdj le!" A feleségének meg a lányainak azt mondta: "Ti pedig keljetek föl, és etessétek meg a jószágokat!" Én lefeküdtem és sirtam.

Később bejött a papa megint és azt mondta, adtake már nekem önni? Mondták, hogy nem! Mit önnél lányom? Talán egy kis forralt tejet. Arra a mama azt mondta, azt nem lehet, mert minden edénye tele van, nem kezd meg az én kedvemér. Erre már az urannak az öccse Jóska is nagy mérügbe gyűtt és azt mondta, ha nem kezd meg a beteg kedviér se, én mind behozom és a szoba földgyire burugatom!

Akkor aztán forralt a mama neköm egy kis tejet. Az egyik lány, szelt bele könnyeret is és odaadta neköm. De bis émeköm belehult a könnyem amig öttem. A mama mög csu-

folódott. "Lám csak igaz, hogy dícsért epörnek nem köll nagyfazék!" Eztarra mondta, hogy engöm rádicsértek a fiára és nem vagyok erős, munkabíró, csak betegős. Pedig ez csak akkor volt, mert akkorgyába lettem terhös az első gyerökömmel. Fiatal voltam, mit tudtam én még akkor, hogy ez így szokott kezdetbe lönni.

A csösz falunkbeli volt, bejött mikor sirva öttem az égbe. Azt mondta, rég nem láttalak Mari, gondutam mögnézlek nem-e vagy beteg? Netán, hogy látta elmönt az én anyámékhoz a faluba és elmondta, hogy ott fekszők betegen. Önni se igen adnak, orvost se híjnak.

Anyám eljött és kocsigival elvitt haza, őhozzá, míg jobban lettem.

Bizony az anyósom házánál, nagyon paraszcos volt nekem a falat! Pölhánnya, hogy sokat eszök. Negyon sokat dolgoztattak, fiatal voltam, megehültem és azért öttem este sokat, mert napközbe nekem nem adott sönnit, csak a lányainak. Azok jóllaktak hussal, kolbásszal, szalomával délután, de én csak kint dolgoztam és nem adott soha.

Egyszer amint bemöntem a jószágoknak etetniivalóér, ők engem nem vettek észre, hallom ám, hogy mondja a lányainak: "Láttátok az este a papa meg a Mari, mennyit övött? Akár a ló!"

Én nem hallgattam tovább csak kisiettem és sirtam, és nem öttem.

Egyszer aztán az urn is, epósom is, fagtomra fogtak,

hogy már nem űszök, már szrok mindég?

Akkor mögmondtam, hogy az én szegényözvegyasszony anyám házánál soha nem panaszták föl, hogy mennyit űszök, pedig négy árvát nevelt föl ember nélkül. Itt mög a mama azt mondja, hogy annyit űszön én meg a papa, mint a ló! No erre aztán jól lepiszkuták megint, hogy hogy lehet ilyen?

Mikor már az uram is mögsokalta, hogy hogy bännak velem náluk, elmöntünk egy másik helre a saját kenyertink-re.

Besterhász hercegnak 99 domina volt, abban az időben, az 1930-as években. Mi annak egyikén Ropoly pusztán laktunk. Ott volt az uram kocsis. Ott születött három kizagyörököm is. Idegönyökkel köllött mögsztani, nemcsak a konyha használatot, de a szobát is. Több család lakott egy szobába. Néha elválasztottuk ágyszinkt egy-egy lepedővel, de nem ért az sömmit, mert csak úgy mögláttak a gyövö-menők, ha öltöztünk vagy v tköztünk.

Az udvaron külön volt egy sítökonyha kemönsével, ahol beosztva majdnem mindönnap sítött könyeret valamelyik családasszony. A kemencét használat után mindig ki köllött tisztogatni. A hamut, parazsat kihuzni, penetülövel kitöszilgetni tisztára, hogy a következő sítóasszonynak ne kölljön vele bajlódni.

Ha sörögös volt a kinti munka, hogy a férfiak nem gyözték, akkor az intéző ur minket is, az asszonyokat is kihaj-

tott dolgozni a földekre kapálni, sarabóni napi husz fillér napszámért.

Egyszer mikor beteg volt a kicsim és én sem jól éreztem magam, felszóltam, hogy most nem megyek ki és kevés is a napi 20 fillér. Akkori értéke kb. 1 kgr. vött kenyér ára volt.

Nó, látt erre nagy vesződelém. Berontott a szobába az intéző ur, hogy igön is parancsoli, hogy azonnal menjek, mer ha nem, az uram is pakulódhat, azt möhet!!..

Cudar rossz szeles idő volt... Fölvöttem a bölcsőből a kisgyerűkőmet és möntem ki az asszonyokkal kapálni. Néköm bizony az étel se esett jól. A kicsim mög csak rétt egész nap, ott a földön ahová letöttem. Levöttem a fősz ruhámát is, és betskargattam jól, de bizony csak lerugódosta a nagy sírásba.

Nó, ezután én is, a gyerűk is sokáig betegeskedtűnk. Sokat mögfűztem még így...

Hiába möntűnk el máshová cselédnek, másűtt se volt jobb. Mindenűtt egyformán meg köllött szenvedni...

1943-ban elvűtték az uramát a háboruba, 1948-ban meghalt. Én ötmaradtam három gyerűkkel. Még köservesebb lett a sorsom. Éjjel mostam rájuk, sütöttem könyeret, hogy legyen mit enniök, nappal meg kapálni, dolgozni jártam azért a kis napszámért.

Nagyon köserves volt a szűgin cselédembörűk sorsa, de váltostatni nem tudtűnk. Abból a kis napszámából csak

éppen hogy megéltünk... Ha otthagytuk, együtt holottunk
három annyi szögig. Így azt, úgy bántak veletünk, ahogy
akartak. De én, még ma is csak azt mondom, nem az ura-
ság volt a rossz, hanem a gazdaság vezető, intéző, még
a kasznár, a botos ispány.

Az uraság egyébként egyszer együtt el mögnézni az
uradalmát. Akkor nap nem kellett dolgozni. Ünneplőbe
küllött öltözni és várni sorba állva. A gyerekek virág-
gal. Ő aprópénzt meg cukorkát adott. Volt akivel elbe-
szélgetett egy-két szót. Asznap birkapaprikást főztek a
népnek vacsorára, még bort is adtak melleje.

Én mindig szerettem volna kiszabadulni a cselédség-
ből, de nem bírtam. Ott volt a betegős öregszüleim, ott
a három kisgyerek, a testvérem és legnagyobb csapáskép
az uram möghalt.

Jószágot tartottam, amennyit lehetett. Gyalog jár-
tam eladni Kaposba. Cepeküdtem velük. Vüttem a fejemen
a nagy vékát, hogy mögfájult a nyakam.

Nagyon sokára össze bírtam spórugatni egy kis te-
hénkére való, de hát aszal is hogy jártam?

"Illés mindig mögtartja a maga nevenapját!" Csak fi-
gyeljün rá. Es a régi közmondás igaz.

Illés július 20.-án van. Vagy a napján, vagy előtte,
vagy utánna való nap, nagy-nagy égszengés, villámlás, égi-
háboru szok lönni. Ezt 1930-ban nagyon köservesen tapaszt-
altam én is. A Somogy megyei Csehberki pusztán celédes-

kedtünk akkó. Sok spórugatás árán vöttünk egy tehénköt és örültünk neki, mert lühetett fejni e kiss tejet a három kicsi gyeröknek. Akkor azon a nevezetős Illés napon kinn legeltek a tehének, ahogy szoktak. Kilenc tehén, kilenc, cselédembőré. A gulyás vigyázott rájuk. Délbe delelőre tértek. Egy csoportba voltak, mikor hirtelen nagy égzengés, villámlás támadt, és a villám odasajtott. Mind a kilencet agyonvágta! A pásztor is ott volt elesve, elszédülve mikor a högyrül valaki möglátta, és híriul hozta. Mikor odamerészkedtünk, ott feküdt a földön mind a kilenc tehén mögfeketővé és a nyelvük kilógott. Volt amellik még mozgott, itt kocsi rakták őket és elvitték Kadarkutra eladni, de csak a bőrük árát kaptuk még értük. A pásztor jobban lőtt, mert hisz távolabb volt valamivel a jószágoktól, de sohasem lett igazi épeszi. De az én három kicsi gyerököm csak rétt, hogy fogd má a kisszéköt és menj fejni tejecsköt nekünk mama!

De én is réttam én, hogy má nincs nibül. A szomszédok akiknek mögmaradt a tehenük, mikor ezt möghallották azt monták nekün: "Mindön fejeskor hozd Mari a poharat, adok én a kisgyerököknek, nem köll érte pénz!"

Jók voltak a cselédek egymáshoz. Mögértették egymás bánatát, nyomoruságát, köserveségét.

Es az eset is az Eszterházy herceg 99 dominiumának egyikén Ropoly pusztán történt kb. 1932-ben. Ott cselé-

deskőttünk akkor.

Nekünk asszonyoknak is ki kellett venni részünket a kinti munkából. Nekem is a többi asszonyoknak is voltak kiginyei. Azokat is magunkkal vittük. Én mondtam Annának a szomszéd asszonyomnak, hogy hozzon ki fokhajmát kigyó ellen a földre, de ő nem hozott. Én vittem mindig és oda a földre ahová a kigyerökömet letöttem jó szétbürgölve egy egész fokhajmát is letöttem. Aztán rá egy csanavászony darabot, arra a kispárnát, perlenkát és a gyerököt.

Amint ott kapálgattunk az Annus gyeröke nagyon rétt. Ő elmönt, hogy megszeptati a kicsinyét. Amint fölölelte a föléről a gyerököt pólástul, egy nagy kigyót is fölölelt vele. Majd a földig nyulott, olyan nagy volt. Elsikoltotta magát. Mindannyian odafutottunk, hát a kigyó akkor surrant el onnajt.

Mással aztán ű is vitt magával fokhajmát, ha möntünk a határba a kis gyerökökre dőgozni.

A kigyó a tejszagu kicsit, fölkeresi a földön, de ha fokhajmát érős, nem mer odamönni. Annus se mondta azontul, hogy ű nem babonászkodik.

Emlitettem is már, hogy az Eszterházy herceg birtokán ugy voltak elkészítve a cselédlakások, hogy volt hozzájuk egy sütőház is, ahol a cselédasszonyok a kenyereket megsüthették. Azt kiadta az uraság parancsba, hogy aki megsüti a kenyeret, a hamut, pörnyét, huzza ki, hogy a

következőnek azsal ne kölljön bajlódni.

Az egyik asszony korán röge sütött és sietött valahova, piacra e vagy dógozni már nem tudom, és a tüzes hamut kihuzta oda a kemőnce elé a földre.

Nekőn akkor már három gyerökőm volt. A kisgyerökök egész nap játszadoztak, szaladgáltak, csak önni gyüttek be. Én kint kapáltam a földön akkor is, és nem érköztem rájuk vigyázni. Egyszer csak a szomszéd gyerök szaladt ki a földre érten, hogy gyűjkek haza, mert a Juliska mögégött..

Hát amint szaladgáltak, kergetőztek, Juliska lányom beleszaladt a sütőház pőrnnyéjébe, ami még tele volt parázzsal. Másfél éves volt akkor. A kis mezétlába bokáig mögégött. A két nagyobb gyerök ijedtébe egy lavór hideg vízbe állította. "Ollan hólagok löttek rajta, hogy csak-ugy lebögött!" Félév is beletellött még rábirt állani. Sokáig hordtam a hátamon az orvoshá. Hét kilométerre naponta...

Az egyik öreg özvegyasszony szomszédom, összespórogatott e kis pénzt, hogy ű iss vögz tehénkét, mert az ű tehenét is agyonsujtotta a villám. Mőgkért, hogy mőnjenek el vele Kaposba a vásárba, segéljek neki vásáni, mőg hazahajtani... El is mőntünk. Nézegetjük ott a teheneköt jobbra, balra, egy szép nagy kövér tehén igőn megtetszött nekünk. Mőgalkudtunk rája és mőg is vőtük. Örültünk neki nagyon és hajtottuk hazafelé. Egyszer csak, föltünk nekünk,

hogy a tehát egyre vékonyabb lösz, egyre csak kisebb lösz. Mire hazértünk, alig volt belőle valami, úgy összemönt, lesoványodott. Hát becsapott minket az aki eladta, mert mi azt elhittük, hogy kisborja lösz, még hogy jótejelő, mint ahogy mondotta nekünk.

Otthon mondták, az emberek, hogy úgy csaptak be vele minket, hogy élesztőt adtak neki önni, ami fölfujta nagyra, hogy kövérnek látszódjék. Hát így csaptak be a szegény embőrt a vásáron is.

A kehős lónak pálinkát adtak, hogy ne kehüljön meg elkelte.

Csendes volt a rugós ló is, ha pálinkát adtak neki a vásárhoz menés előtt.

Aztán meg ha elkelte, az ember gyereke kifuzette, jába is kereste volna, ugye adták volna vissza a pénzt.

Szógátunk Ropolyba, Csehberkibe, Balaskópusztán és felsorolni is sok volna. Hiába változtattuk a heleket, nem volt jobb sehol sem. Dolgoztunk mindannyian, még a kisgyerekek is. Elszegődtek gyümölcsöt őrizni, vadat riasztgatni, jószágot őrizni és spórugattunk a végtelenségig, hogy valahogy kijussunk omajta.

Végre annyi összegyűlt, hogy Lőncsönbe, Nagybajom mellett mögvöttünk egy rossz kis házat, még hozzá közel hat hold földet. Ócsón adták, mert lakó volt benne és mi úgy gondotuk, hogy maradunk még a pusztán míg rüdbe tuggyuk tenni annyira, hogy egészséges lögyön.

Vettünk rá új ajtókat, ablakokat, tetőzetet átrakattuk, ekközben évek múltak el és a lakó nem nőtt ki. Nire elkészült, lebombázták, illetve belövéseket kapott, újra kezdhették az egészet előlről.

1948 februárjában tudunk végre belemenni, de akkor egy hónap múlva meghalt az én uram.

A gyerekek már felnőttek akkorra, de a gond másformába gyött elő. Az egyik lányom, akit férjhez adtam betegség lett, a másiknak goromba, részegős ura lett, aki ütötte, verte, úgy hogy a kisgyerekekkel hazaköltözött. A fiam házassága se sikerült olyannyira, hogy idegbeteggé vált. Sokáig gyógyítottuk míg valamennyire rüdbe gyött. Közbe begyött a téesz is. Félünk tőle nagyon, hogy mi lösz? A sok beadás, már birhatatlanná vált részünkre, de az ismeretlen delegtul is félünk.

Kihatároztuk, hogy bemegyök a hat hód földdel, a lányom mög elmögy Pestre dolgozni, takarítani, mosni és segít egy kis pénzzel, hogy éhen ne haljunk.

Éjszaka egy kis viharlappával kísértem el a lányomat a szomszéd falu széléig, hogy ne lássa mög senki, hogy elmögy, mert akkor jártak aláírtni a téesz belépési nyilatkozatot. Esett az eső, sár volt és sötét. A szomszéd falu szélénél mögüleltük, megcsókoltuk egymást. Én elindultam vissza, ő meg az ismeretlen, idegöny világba munkát keresni...

Hullott a könnyünk mindkettőnknek mint a záporosó... Három hét múlva hazalátogattam. Én már akkorra beléptem a

téesszbe a hat hód földdel és akkorra már elcsendesült a falu is.

Az első évben olyan rosszul fízetött a téessz, hogy még a malaconak való krumplit is mögböcsütük vasárnapi ebédnek.

Juliska hazajött, és hogy nem volt beírva a téesszbe, el tudott helyezkedni illetve szegődni az erdészetbe fát hordani. Így keresett egy kis pénzt is, hogy tudjunk létezni. Következő tavasszal beműnt a főerdész urhoz, hogy lögyön szives adjon egy kis irtás földet, hogy egy kis kukoricát legalább tuggyunk a jószágoknak termelni. A főerdész ur adott is, de olyan vót az a föld, hogy teljesen tele vót tuskókkal, gyökerekkel, galyakkal. Igérték, hogy jön a talinyce és kiszánti, mögforgattya, de biz abból nem lött semmi, mert a talinyce bedöglött. Mögcsinyátatni nem tudták. Mi má a kukoricát otthon beáztatuk, egész nagy csirája volt, ültetni köllött.

Kiműntünk a földre és megpróbáltuk ugy az avarba szántatlan földbe, de csak a kapa lögye műnt bele egy kicsit a sok gyökértül. Mi azon a kicsi lukony ledugdos-
tuk a kukorica-szömeket. Így egy holdnyit beültettünk. Mit tessz Isten, három nap mulva sorára zöldelt szépen, és elhagyta a szántott földbe vetött kukoricákat. Tettünk közé tököt, babot is. Gyönyörű volt minden, de akkor az erdei vadaktul köllött félteni. Akkor egy öregasszony azt a jótanácsot adta, hogy vögyük körül, kerítés magas-

ságba petróleumba mártott vászonycérnával az egész földet és köcsünk rá sűrűn petróleumba mártott, vagy bűdös olajba mártott rongydarabokat, akkor a vadak mögérzik a szagot, nem jönnek oda... úgy is törtünk. Termés éréskor esténként rossz gumieszma darabokat égettem egy rossz vasedénybe, hogy a bűdös füst bejárja a földet. A többiekét jól lerágták, de a mienknek egy szem hijja sem volt.

A kukoricán akkora esővek löttek abba a jó levéltrágyás földbe, hogy csudájára jártak. A tököket csak embőrök birták fölteni a kocsira úgy megnöttek, bab meg zsák-számra termett rajta. Ez a termés kisegített a nyomorunkból.

Juliska möghallotta, hogy nyáron a Bál aton mellett jól lehet keregni üdülőkbe, vendéglátó helyeken. Eljött ide. Itt nagyon megszerették, mert jó dolgos és rőndös viselkedésű volt. Tiszta és nem válogatós. Bármit parancsoltak azonnal csinálta. Nyáronként mögkereste a télire való. Anyira mögtetszött neki ez a vidék, hogy összerakott annyi pénzt, hogy leelőzte ezt a házat és rábeszélte, hogy adjuk el az otthonit, gyöjjünk el ide. Itt jobb a megélhetés. Így kerültünk ide a beteg fiammal, Juliskával, mög az unokával, aki most lakatosnak tanul.

Tizenkét Varga gyerek

Vót a világon egy szögény embör, de annak vót 12 fia. De mind a le
..... vót. Azt mongya az aptyuk a gyerököknek, de édös fijaim
most má bent vagytok az üdőbe jó lesz ha elmentek valami szolgálatot
temi.

- Na igaza van édösapám el is megyünk.

De ezek mind a 12-en egyfelé indutak, mögfogatták az uton, hogy nem
maradnak el, hogy most ide kéne 2 ember, oda 3 embör, nem maradnak,
csak olyan helyre gyünnek el, ahol 6-ot kétfelé vagy mind a 12-öt,
és amit a legkisebb vagy a legöregebbje mond, azt mindnyájan teljesítik.
Hát elindultak ezek így.

Ezek má jó sokat mentek, de nem vették föl őket sehol. De vót olyan hel
ahol kellett vóna 3 embör, 2 embör, nem marattak meg. Hát beértek ezek
egy nagy városba. Amint mennek el egy nagy kastél előtt, ki van írva,
hogy 12 embört fölveszünk. Összenéznek a gyerökök, na bemegyünk. Hát ott
egy többszörösen milliomos nagy uriember lakott.

- Szerencsés jónapot fölleges uram.

- Adjon Isten nektek is, na mijáratba vagytok?

- Hát ki vót írva, hogy 12 embört fölvesz.

Hát végignéz a gyerökökön és láti, hogy szép derék gyerökök.

- Hát fölveszlek bementeket fijaim, nem lesz nehéz munkátok. Más mun-
kátok nem lesz, mint mindennap megjelentitek és papirra leírjátok, hogy
ebbe a faluba milyen hírek vannak, ebbe a pusztába, városba, ezt napru-
napra be kő hoznyi. Ez lesz a munkátok.

- Hát pénzt annyit adott nekik amennyit akartak.

Hát nem mentek ezek házunyi ugye, bementek ezek a kocsmába, traktélokba.
Hát ott mingyá megtutták mi a hir, ott lehet megtunnyi legjobban. De
ugye idő múlva lejárták a körzetet, azt mongya amikor hazamentek a leg-
idősebb

- hát uram baj van-aszongya- mer most má nem tudunk meggyünni -aszongya-
mindennap, legalább is hetenkint kétszer -aszongya-, mer mostmá köze-
lebbre nem tudunk mennyi, messze kő mennyi.

- Jó van fiaim -aszongya- nincs semmi baj, megjelentek kétszer heten-
kint, nem kő gyalog mennek, mennek az istállóba és mindegyötök
nyergeljen fel magának egy paripát.

Hát ugy is vót, hát fölnyergeltek ezek egy paripát maguknak, pénzüik vót
hát, szépen őtözköttek mint valami legnagyobb urak. Hát beértek ezek
egy nagy városba. De má külfödön vót ez. Beértek a városba és kérdezték,

micsoda hírek vannak. Mingyá a traktélosné szógáta ki őket, ezek meg mingyá irták ugye papírra-aszongya a traktélos

- melyik uton gyűttek maguk
- erről és erről az uton gyűttünk
- nem látták azt a nagy högyet,
- de láttuk

- aszongya- az a hírek vannak itten, holnap 12 órakor nyilik meg az a hegy, minden hét évben egyszer nyilik. Ott van a Vörös-király 12 lánya elátkozva és más nem tudja őket megmenteni, mint a 12 Varga gyerek. Ezek mög a Varga gyerökök vótak. Összenéznek a gyerökök, de szótak a traktélban semmit.

- Jó van.

Azt mongya a legidősebb gyerek

- hát tudjátok mit gyerökök, hát a Varga gyerökök mink vagyunk. Hát kinek, hát nekünk muszáj mögmentenünk, hátha csak mink menthessük meg. HÁT UGY IS VÓT.

A lovakat otthagyták a traktélosná fogadjon egy inast és etesse őket míg ők visszagyűnnek. Igy. De nem azt monták, hogy ők odamernek a hegyhő. Leűtek ott a hegyná, ölég sokat vártak, meggyűtt a 12 óra, a hegy kétfelé nyillott. Mintha egy folyosón mentek vóna be, de nagyon sötét vót. Amint mennek mendegének, tapogatva, a legkisebb gyerök ment leghátu, kiabál a többinek, mintha egy ajtókilincsbe akadott vóna a keze.

- Próbád kinyittani ki lehet-e

lenyomta az ajtókilincset kinyillott az. Benn a szobába világosság vót. De nem vót benn semmi az ég világon, üres szoba vót. Ezek meg ott ának 12-en. Hát egy jódarabig átak, aztán megunták azt az állást, hát legalább vóna egy szék amire leűhetnénk. Ahogy ezt kiszóták 12 szék ott termett. Leűtek. Hát egy jódarabig üdögetek, beszélgettek, azt mongya az egyik:

- hát legalább vóna egy-két asztal meg két tucat kártya, legalább tunnánk kártyázni.

Ahogy ezt kiszóta ott termett 2 asztal 12 szakasztó pénz. Hát most ezek nekiátak kártyázni, hát ezek biza jó egy darabig.

Aszongya az egyik

- gyerekek én mostná éhes vagyok.

Alighogy ezt kiszóták, hogy éhes, mingyá behozták az asztalt neki, megvacsorátak, utána is kártyáztak egy jó darabig, aszongya az egyik gyerek:

- hát tuggyátok mit gyerekek, möguntam -aszongya- szeretnék lefekünni.

Alighogy ezt kiszóta 12 ágy sorába e vótak készüve. Gyönyörűszép ágyi-ruha mindenféle, mindegyik gyerek külön-külön egyik ágyba lefekütt. Mind a 12-en. Alighogy lefeküttek egyszer aztán nyillik az ajtó gyün be 12 lány, de olyan feketék mint a kormok, mint az ördögök. Megijettek a gyerökök. De idő szerént mentek az ágyhó, levetkőztek és mentek az ágyba mellejük fekünni. A legidősebb lány a legidősebbhő, má tutták, hogy melyik a legüdüsebb és melyik a legkisebb. De mondom olyan feketék vótak mind az ördögök. Ugy fétek, hogy má tusó szélére möntek az ágnak a gyerökök, feléjük se mertek nézni. Mikor aztán má rögge főketek, rögge korán a lányok főketek, fölötöztek. Ahogyan möntek kifelé, térdig alu fehérbe, mikor möntek kifelé utána néztek a gyerökök. Mőggyütt a másnap, megen másnap este lefeküttek, megen utánuk gyütt be a 12 lány. Rögge mire möntek ki má derékig alu fehérbe vótak a lányok. De gyönyörűszép lányok vótak azután mikor má fehérbe vótak. A harmadik nap mikor kimöntek gyönyörűszép lányok lettek, tiszta fehérbe vótak. Hát a legkisebbik Varga gyerök ennek a menyasszonya a legsőbb, legkisebb is. Igen mögszerette. Asz mongya a legüdüsebb gyerök

- hát tudod mit, én má nem maradok itt tovább, megyek.

De bizony a legkisebb gyerök nem szeretett menni

- hát nem tuggyatok még várni, várgyatok ne mennyetek

- de én má tovább nem várok.

Hát ebbe a legkisebbe nem vót a szándék, hogy elmegy, még az óráját is az asztalon hagyta. Kimentek a folyosóra aszongya a legkisebb gyerök,

- várgyatok meg -aszongya- vissza kő mennem az órámér, ott benn felejtettem

- menj csak majd elérsz bennünket.

Hát a gyerök bemönt az óráér és akar kimőnni, a legkisebb lány ott áll az ajtóban. Aszongya

- nédd, ne mönj sehova, mer má ll bátyád möghat. Nem tuttátok ezt a kis időt bevárni, még 3 napot -aszongya-. De minekután tuttam, hogy tebenned benned vót a szándék, hogy nem akartál elmenni, hét ezer mögmondom nekőd, hogy ne mönj el, ugyis vége lösz az életödnék ha emész. Hát akkor nem mönt el a gyerök. Megvárta a három napot. Amikor a három napot mögvárta, begyütt a Vörös-király lánya hozzá, aszongya

- nédd -aszongya- szivem szép szerelme, minekutána bátyáid nem várták meg a három napot, ementek és én megmontam teneked, és most nekem bűnöm van -aszongya- nékem -aszongya- nem lehetek veled, nékem 3 hétig még -aszongya- itt van egy szent kut ide kell jánom bűnömet lemosni. Csak azután lehessünk egymásé.

- Na jó van.

A lány átváltozott egy hattyuvá, eröppent.

- Nédd -aszongya- ezér minden héten ezen és ezen a napon gyüvök ide a szent kuthó, itt légy, tucc velem beszéni.

Ugyis vót.

Ez aztán emönt a traktélba, hát a bátyjai möghatak, 11 lovat elatta, csak az övét tartotta meg, de a traktélosnak vót egy lánya, de szerette vóna ennek a gyeröknek a lányát nekianni. Hát a gyerök mögmonta, hogy ónéki nem köll, mer ónéki van menyasszonya. Fogadott magának egy inast. Azt mongya a traktélos az inasnak

- te inas, akarsz-e pénzt keresni

- hát hogyne akarnák

- nézd -aszongya- más dógod nem lesz, mikor a gazdád kimegy a szent-kuthó, heverőágyra lefekszik, várja a menyasszonyát, mást ne csinyáj -aszongya- mint háttu odausz melleje és háttu a kabáttyába ezt a tüt beleszurod. Ettü a gazdád elalszik. A menyasszonyával nem tud beszéni. Hát ugyis vót.

Kimentek a szentkuthó, leüt a heverőágyra az inas melleje, hátturó bele-döfte a tüt a kabátjába. A gazdája elalutt. Hát egyszer gyün ám a hattyu, röpül. Leszát az vót a legesó, hogy odament a gyerökhó, keltötte a Varga gyerököt, de bizony nem tutta felköttetni. Na ement a lány megfürdött, fördés után megent odament a gyerökhó, keltötte, sirt rajt, de nem birta felköttetni. Na -aszongya-

- te inas, mondd meg a gazdádnek, hogy még kétszer gyüvök, de el ne alugyék, mer akkó énvelem sose beszél többet.

- Majd megmondom neki ha fölkel. - Avval a hattyu elröpüt.

Kivötte kabátjába a tüt, fölébrett a gyerök. Na -aszongya-

- Mi van, nem vót itt a menyasszonyom?

- Dehogynem vót itt, sirt magán, meg mindenféle, mennyit ketette magát de nem ket föl.

Micsoda istencsudája lehetett az, gonduta magában a gyerök.

Na jó van. Meggyütt a másik hét, kimögy a kuthó, de megen csak a kabátjába bökte a tüt, megen csak ugy járt mint előbb. Hát meggyütt harmadszor, harmadszor megen csak beledöfte nekije. De harmadszor már annyit sirt a lány, hogy a gyeröknek a Varga gyeröknek az inge csupa viz vót a könnyektü. - Aszongya az inasnak a lány

- no -aszongya- fölkel a gazdád, aszond nekije a gazdádnek, hogy ezentul a kardját a kisszögről a nagyszöggre akassza - és belenyut a zsebibe a lány, kivett egy jegykendőt meg egy aranyórát,

- ezt ha fölkel add át a gazdádnek és megmondó a gazdádnek, ha ezentul szárnya lenne a gazdádnek akkor se érne utol többet.

Na kivette a tüt, fölébrett a gazdája.

Na aszongya - vót itt a menyasszonyom?

- Vót - aszongya.

- Na és mit mondott?

- Hát -aszonta- hogy ezután a kargyát a kisszögről a nagyszögre akassza.

Ránéz az inasra, persze nem tutta az inas, hogy ez mirevaló szépség, megmonta a gazdájának. De nem bántotta. De a zsebkendőt meg az aranyórát azt se adta nekije. Az mongya az inasnak

- na inas, nyergejj fő, elmögyünk.

- Hova?

- Ahova én mögyök, odagyüssz te is.

- De én nem megyek.

- Mi az hogy nem gyüssz, én mögfogattalak egy évre és kutyakötelességed odagyüssz ahová én akarom.

Hát muszáj vót neki mönni. A Varga gyerök üt a lóháton elü, az inas háttu. De persze sokat mentek de sose nézett hátra a Varga gyerök.

Má utóbb asztán elunatkozott az inas, evütte a zsebkendőt mög azt az órát és ekezte pucógatnyi, türegette avva a zsebkendőve. Asztán valahogy hátranézött a Varga gyerök, ez mög edugta. Aszongya a Varga gyerök

- na mos mit dugtá e miko hátranéztem?

- nem dugtam e semmit - aszongya -

- vödd csak te elü, amit edugtá!

- sömmit se töttem el

- vödd csak te elü, amit te edugtá!

- sömmit se töttem el

- vödd elü azt montam, aszt amit etötté.

Hát elüvöszi, benn vót a menyasszonyának a neve

- ugye te gazembör -aszongya- te tötted aszt is, hogy nem tuttam a menyasszonyommal beszényi. De aszt mögmontad, hogy többet nem érem utol, hogy a kardot a kisszögrü a nagyszögre akasszam, mer nem tuttad hogy mirevaló szó vót. Az arravaló szó vót, hogy rögtön ott helben vágjam le a nyakadat. De nem bántottalak, de most evágóm a nyakadat. Avva le is vágta a gyeröknek a nyakát. Aranyórát meg a zsebkendőt evette tüle. Most csak egyedül mönt. Amint mögy a lóháton egy boszor-kány ördögös asszony ment az uton keresztü. Elsíkéntotta magát.

- No te gazemb mocskos - aszongya -

- kigyün az embör bale tüled -aszongya-

azzal elsikéntotta magát együtt az ördög monta a fiu az asszonyrak. Most neki, a Varga gyerökke 3 éjjel, 3 nappal az ördöggel verekedett. Odavágta ugy, hogy még a fák is dütek ki, meg az ördög is a gyerököt. 3 éjje, 3 nap verekődtek, hát ugye az ördög legyőzte vóna mer végre ná kinönt az erőbü. De ebben az erdőben lakott egy szent remete, má nem állotta a nagy zugolódást a szent remete, fogta a tömjét, má meg ez az ördög valakive verekszik. Hát együtt a szent remete, az ördögöt efüstötte. Hát a szent remete evitte hozzá a gyerököt, nagyon ki vót fáradva, majnem 3 nap alutt a gyerök. Főket

- nahát édds fiam meséd el mijáratba vagy.

- Hát nem egyébbe kedves apám, maga má megötte könyerejavát, hát tudna-e neköm Vörös királ városáról hirtmondanyi.

- Hát édds fiam - aszongya- én má mögöttem a könyerem javát, de még a Vörös királ városáról nem hallottam hirt.

- Na jó hát ő azt keresi, hogy odatalána.

- Aszongya a szent remete - ne itt van fiam adok neked ajándékot, itt van egy hársfakötél. Itt van ez a vörösgolyó, ezt vágd fődhő. Ez amerre megy -aszongya- arra menj utánna.

Fődhő vágta a vasgolyót, ekezdett akko szépen előtte gurunyi. Hát hova gurut a vasgolyó mind a tenger partyára. De a tengörbe nem mönt bele. Mögfordut a vasgolyó emönt vissza a remetéhő. Hát ünéki most a tengörön kéne körösztü mömni, de hogy? Hát egyszer aztán látám a tengörön egy hajót, a zsebkendőt főköti egy botra, ekezdi lebbögtetni, hát hogy valahogy észrevögyék, hogy odagyünne a hajó, hogy fővenné ütet. De Isten, Isten a hajó mögfordut és együtt a hajó feleje kifelé. No hálája legyön az Istennek észrevöttek. Hát be is szállt a hajóba, de mihelyt beszállt a hajóba mingyá észrevötte, hogy ő hol van, az ördög vót a hajóskapitány, akive ő verekődött, a zördög. Láta, hogy a kargya is hogy lóg ki, tiszta vér vót a kargya neki. Most a gyerök odaát a kardhő közel, hogyha az ördögge verekődnie kő, hogy a kardot ő tuggya fővenni. Hát ugyis vót. Csak mögy az ördög, csak mögy az ördög a tengörön hajón aszongya az ördög a gyeröknek, na aszongya.

- ugye milyen szép fehér vizen gyüttünk -aszongya-

- szép fehér

- ez meg milyen vörös

- mögtudnád-e monányi, mér vörös ez a viz -aszongya-

- nem tudom - Hő aszongya

- biza nem ám -aszongya- ide sok embör vérit beleeresztöttem, de a tied is idemögy.

Avva aztánnég a Varga gyerök lekapta az ördög kargyát, levágta az ördögnek a nyakát. Bele a tengörbe. Hát szomorú a gyerök, hogy ü hogyan tud ü átmönni a tengörön, nem ért a hajóhó. De mintha a hajónak valaki csak parancsuta vóna, csak Isten és keresztü. vágott Na hála legyen az Istennek mikor má közel ért ki is ugrott a hajóbu. A hajó megrázkódott, egész embör lett belüle.

- Na édes fiam mögszabadítottá ettü az ördögtü. Ilyen vitézre usse akadott ez az ördög. Én is ilyen fiatal embör vótam -aszongya- ez nyomoritott mög, ez az ördög. Ez én velem lovat, ez én velem hajót, velem mindönt csinyát. Amit más embör egy hét alatt járt mög, én órákon belül mögjártam evvel az ördögge.

- Hát tudja mit kedves öregapám, akkor evve az ördögge sokfelé járt. Tuma-e neköm hirt mondanyi Vöröskiráál városáru.

- Há aszongya- sokfelé jártam evve az ördögge, de Vöröskiráál városáru még hirt se hallottam.

Na mindegy. - Kibeszégették magukat az ördögöt is az ördög fogta el, az öreget is fiatal embör vót és nem ütötte agyon, hanem hajót, lovat csinyát belüle, megmeneküt. Ebucuztak ü most a tengörparton mögy. Mint mögy a tengörparton, egyszer hall jajjgatást, segítséget, mög mindenfélét. Gondoli a gyerök magába, egyik ördögtü mögszabadutam, most mönnek a másíkba. Segitsek. Akármit ád az Isten, mögkeresem hogy ki kiabál segítséget. Hát amint mögy láti ám, hogy egy fából gyün ki a hang, hársfából.

- Ki vagy te - aszongya -

- Én vagyok -aszongya- a szelek királa. Ez az ördög ideszöget be -aszongya- ebbe a hársfába.

Na fokta, kiszabadította a Varga gyerök.

- Te vagy a szelek királa? -aszongya-

- Én.

- Hát akko -aszongya- te sokfelé jártál tumál-e nekem hirt mondanyi Vöröskiráál városáruól. - Hát aszongya -

- Én má jártam sokfelé de Vöröskiráál városáruól még hirt se hallottam. Hanem várgy -aszongya- összehívom a szeleket. Hát belefujt 3 sipba, gyüttek a szelek. Hát a legerősebb szél később ért oda mer sánta vót. Na -aszongya- a szelek királa

- hát te veled mi történt, hogy sánta vagy? - Hát aszongya-

- tegnap jártam -aszongya- a Vöröskiráál városába olyan szép város is, egy olyan düledezett forma ház vót a város végén, mentem hogy edöntöm, ne csufoskoggyon ott, egy gerendába belevágtam a lábam.

- Na nem baj, csakhogy tudod hun van a Vöröskiráj városa, ezt az embört -aszongya- eviszöd, de ugy vidd őt, hogy semmi bajja ne legyen, a Vöröskiráj városába töszöd le.

Hát ugyis vöd. Fövette és szépon evitte a Vöröskiráj városába és letötte. Nahát most mögy a gyerök, hát bemögy egy kocsmába, kér magának innivalót, de a kocsmáros eszrevötte, hogy nem a városba való embör, ez vidéki.

- No -aszongya- uram akar-e keresni ma, -aszongya-
- hát hogyne.

- Nédd -aszongya- itt a királná van egy - templomot csinýátak, mer minden kímüvesnek csak egy téglát vöt szabad letennyi, mer a királnak van egy lánya, de nem megy férhő és csak ugy megy férhő, ha megcsinýáltati a templomot is, egy kímüvesnek csak egy téglát szabad letennyi. Mikor készen lesz a templom mindenféle. Na most jóvan. Egy téglát emész, letösző és megkapi az egy napi napszámát.- Milyen jó lösz gonduta magába - ugyis idehozöd, ugyis mögiszöd itten.

- Hát hogyan mennyek, nincs neköm ujjan kalapácsom meg sömni, ollan kalapács. Van énnéköm kötélem, serpenyöm, meg kalapácsom. Na jóvan, ezzel a Varga gyerök emönt. Egy tégla hiányzött. Hát má mindönféle, má az oltár is kész vöt a templomba, nagyba fütýürész, kapoli azt a téglát avva a kalapácsa, hát egyszer csak gyün ám a Vöröskiráj lánya, be a templomba a kastéltu, de térdenáva az oltárhő és imádkozik. E meg aztá hátturu odemönt s ahogy a lány imádkozött, mögfogta a lánt, mögcsipte. Öj a lány fölugrott. Szentelen gazembör, micinýát monta a lán, riadött, a gyeröknek e köllött pucóni, mer ha e nem tud pucóni fölakasztötták vóna a gyerököt, a készütség efokta vóna. De ugye ez nem vöt, a városba emöntek a kocsmába és letötte a ruháját, fölötözött az üjejébe, ott várta a riadót, de nem vöt kímüves. De a gyerök má előre megirt egy cédulát, oltár elejbe ledobta. Szivem szép szerelme itt vötam.

A lány megy a templomba, óvasi a cédulát, láti hogy a Varga gyerök vöt. Hüj mos bánta, gonduta hogy ez lehetött a kímüves a Varga gyerök. Na jóvan, mos megy az aptyáhó.

- Na kedves atyám férhő megyek, kész van a templom is, add ki az országba, hogy ekko és ekko, hogy kitüzeted a 12-ik emeletre az aranyalmám, aki lekapati, amak löszök a felesége.

Hát jóvan, kiatta a királ.

Hát ugyis vöt. Hát arra az üdöre a jó Isten tuggya hunnan nem gyüttek vitézek meg mindenféle, de biz a senki se tutta lekapatnyi a 12-ik emeletü az aranyalmát.

A Varga gyerök benn van a kocsmába, jön egy olácigány egy gebével ujan gebe vót, minden lépésre óronesett. Kimegy a Varga gyerök hozzá.

- No te cigány eladod ezt a lovat

- ej uram ne viccújön velem

- nem viccülök én veled, eladod a lovat vagy nem? -Aszongya-

- eladom.

- Hát mennyiér adod cigány?

- Ennyiér!

A Varga gyerök odanyul a zsebéhez, kifizeti a lovat, elüveszi a zsebéből a hátsó kötelet, amit attu az izétü kapott, a remetétü, ráköti a lónak a nyakára, hu attu aztán a levegőbe járt a ló. Ránéz a cigány, hu hogy bassza meg a kutya -aszongya- énvelem még a fédön se tudott gyünni, evve meg még a levegőbe is jár.

- Na öreg, csak viccüttem magáva, hogy én a lovat eladom.

- Jóvan cigány itt a ló. Add vissza a pénzt.

Visszaadta a cigánynak a lovat, levötte a kötelet a ló nyakáru, újra csak elesik a ló.

- Ujra csak viccüttem, hogy nem adom oda a lovat.

- Na jóvan cigány, de énvelem többet ne viccúj, mögvöszöm a lovat, de többet nem adom vissza. Hanem most menj el a királhó, és aszond a királnak, hogy aggyon neköd is egy fegyvert, és te is akarod lüni azt. -aszongya- aki az almát lopi le. Ha etalálod -aszongya- ezredös löszó cigány.

- Ujé - örüt a cigány, futóra a királhó, kért egy fegyvert magának. De aztán félig meztelenyü vót a cigány, kapott egy fegyvert, de ez ahogy mönt sokan vótak, a jó Isten tuggya hány százan nem lüttek rája, hát a cigánynak a keziere csöppent egy piros vér, ahogy meglütték. Futás a cigány be a királhó.

- Uram én lüttem mög, még itt a meleg véröm is.

- Rendbe van cigány, ezredes löszó.

Nahát aztán akkor a Varga gyerök megnyerte kétszer is a lánt, papot hittak, mögesküttek és ének boldogan.

A mesét elmondta: Babos István /1908./

A szegényember tizenkét fia

Vót egy szögény embör, de annak 12 fia vót, mind a 12 fiugyerök vót. De ujjan szögények vótak, hogy még a megevő kenyerek se vót. Hát gyütt ijjen kettes innep, de az anyyuk nem, csak az aptyuk ét. Má benn vótak a gyerökök az időbe, de egy se dőgozott. Aszongya az öreg a fiainak - na fijasim, én rögge emegyek - aszongya- be a városba a páharcra, én bevásálok erre az innepre valamit.

- Jó van édsapám, csak mennyen.

Hát az öreg el is indut. A királ kastél előtt köllött az öregnek emenni, hát az öreget ismerte a királ, az öregnek többször adott neki és segítette az öreget. Eszrevötte az öreget, hogy megy be a város felé a királ. Az emeletri az agyutánsát utána kütte, hogy vigyék elejbe az öreget. Hát a szögény öreg mögijett, hogy mit akarnak vele, ide viszik a királ elejbe.

- Szöröncsés jörögget kívánok fölséges kiráalom! Möggyüttem parancsára.

- Hát tudod mit te szögény embör, tudom, hogy van 12 fiad, de egysen tud semmit. Megmondó a fiaidnak, ha nem mennek e vitézséget tanunyi, mind a tizenkettőt törvény nékü fölakasztatom.

Hát mit tehetett szögény öreg, szomorú lött, alig nóti, kimönt a páharcra bevásárot a kis pénzön, hazamönt. A gyerökök eszrevötték otthon, hogy az aptyuk nagyon kedvetlen.

- Mi baj van édsapám?

- Hát tudjátok fijasim, ezt és ezt monta a királ..

Ösznek a gyerökök, a legidősebb gyerök -aszongya-

- igaza van édsapám a királnak, mosmár nagyok vagyunk emegyünk

- aszongya- szolgálatot keresnyi.

De a legkisebb gyerököt azt bolondnak tartották, mer az mindig a sparhel alatt a hamuba játszott, má nagy vót a gyerök. A Jancsi vót neki a neve a legkisebbiknek. Aszongyák a gyerökök

- na édsapám vargyon nekünk 11 tarisznyát és süssön 11 pogácsát, mink 11-en emegyünk.

Hát ugyis vót, az öreg nekiát, varrt nekik tarisznyát, sütött 11 pogácsát, aztán rögge ebucsuztak az aptyuktó. Szót a legkisebb is a Jancsi az aptyának:

- Édsapám, neköm nem varrt tarisznyát, nem sütött pogácsát?

- Nem fiam, te nem mész el, mer ugyse eresztenének el a bátyáig, te maradj énvelem itthon.

- Á édesapám én nem, a bátyáim ementek, én is emegyek.

- Most semmi az égvilágon, se ennivaló, csak menj.

De úgy ment, hogy el ne érje a bátyáit, csak messziről kísértük őket, arra vigyáztunk, hogy el ne tévessze őket. De ezek 3 napig fésztek mentek. Még enni se ittek le. De ez a kisebb gyerekek má ujan éhes vót, majd elesött, má nem tudott mönni.

Hát kéröm szépen 3-ik nap beértek ezek egy szép erdőbe, gyönyörű szép pázsit vót egy fa alatt, leült a tizenkettő ebédüni, ezidő alatt leért a legkisebb is.

- Szerencsés jónapot kedves bátyáim.

- Aggyon Isten neköd is, te bolond. Há mé gyütté e. Mink ilyen bolondda ugyse megyünk mint te vagy, jobb megy haza, mer ha haza nem mégy ki-üldözünk az uton a világba tégedet.

- kedves bátyáim adjatok egy falatot, mer má ujan éhös vagyok, hogy má nem látok.

- Hogyne ijjen bolondnak. - Nem attak neki még egy falatot se.

Mikor megebédütek, ami megmaradt vissza etették a tarisznyájukba, főket a legüdösebb gyerekek

- Na-aszongya- kedves testvéreim, mindegyőtök vögye elü a bioskáját, ebbe a faágba vággyátok bele. Egy év mulva, vagy két év mulva ezen vissza fogunk jönni. Amellónk előbb ideér, kihuzza ezeket a késeket, s amelliknek a késébü viz csöpög, gondnuhasátok, hogy az életbe van, amellikbü meg vér, ne is várjátok, mer az má meghat.

No ezek 11-en belevágták a késiket, ementek, otthatták a Jancsit.

Há mi csinyájon ü is, ü is elüvette a késit, ementek, belevágtá aztán lassan utának mönt. De alig tudott má mönni.

Na de úgy elég estefelé vót az idő, má a nap jó kezdött lebuknyi, hát beértek ezek egy rettenetes nagy erdőbe. Hát most mit csinyájon, a gyerekek elkezdött sírni, a sötét erdőbe eveszti a 11 bátyát. Hát most ünéki most étlen köll epusztunyi ebbe az erdőbe. Se kimemi nem talál, se sömmit a világon. Amint sírdogál, töprengett, egyszer valami kis világosság a szemibe ütött nekije.

- Na akármit ád az Isten, én arra megyök amerre a kis világosság gyün. Hát arra is mönt.

Hát nem is tévedött, egy kis putri vót ottan az erdőben. Az ablakba szűrődött ki az a kis fény.

- Na akármit ád az Isten, akárki lakik itten én bemegyök. Kezd kopogni.

- Lehet.

Hát ki üt a szobába, egy öreg boszorkány.

- Szerencsés jóestét kedves édes öreganyám.

Ránéz a boszorkány a gyerekre

- köszönheted Jancsi, hogy ilyen szóval gyütté be, mer máskép még a porodat is szélnek ereszteném.

- Ó kedves öreganyám a szép szó senki fejét nem töri be.

- Hát igazad van Jancsi fiam, hát mi járhatba vagy?

- Hát nem egyébbe öreganyám, én szógálatot keresök, ha kaphatnék.

- Jó helyön kereskedő Jancsi fiam. Kaphatsz nálam szógálatot. De csak ugy, ha komoly gyerekek vagy. Majd rögge mögmondom, hogy mi lösz a munkád. Éhös vagy?..

- Hát -aszongya- nagyon is éhös vagyok.

- Jó van, vacsorájjá meg, ott az ágyad, ez a szoba a tied lösz, és feküdj le.

El is vót fáradva, éhös is vót, elalutt a gyerekek.

Hát rögge főkel, megy be a boszorká hozzá.

- Na Jancsi fiam fölébretté?

- Föl kedves öreganyám.

- Na nédd -aszongya- énnálam 3 nap egy esztendő. És más dógod nem lesz, mint minden rögge kimérök neköd 5 kiló szappant. És a lányom levetkőzik anyaszüt meztelenyre, és azt az 5 kiló szappantot e kő rajta mosni a lányon. E lösz a dógod. De ha nevensz, vége az életödnek.

- Na rendbe van.

Hát a gyerekek komoly gyerekek vót. Lejárt neki az esztendeje a 3 naptya, hivati be a boszorkány.

- Na Jancsi fiam derék gyerekek vagy, lejárt az esztendő, most mit kívánsz?

- Hát nem egyebet kedves öreganyám, egy fölöntő pénzt.

- Hát édös Jancsi fiam, egy kis baj van. Mer neköm más pénzöm nincs, mint aranypénz. Ha én most kimérök neköd egy fölöntő aranypénzt, ezt te viszöd az uton, valaki nálad megláti, eveszik tüled vagy meggyilkunak érte. Mondok én neköd Jancsi mágt. Kimérek én neköd egy fölöntő apró krumplit. Hazaviszöd, tiszta aranypénz lösz.

Hát ugyis vód, kimért neki egy fölöntő apró krumplit, beleöntötte egy zsákba. Nédd ezt se e nem veszik tüled, se meg nem gyilkunak érte.

Fővette a hátára, szépen mögy hazafelé hát ugye, este vót mikor hazaért.

- Szöröncsés jóestét kedves apám.

- Adjon Isten neköd is fiam. Na meggyütté?

- Möggyüttem édös apám.

- Hát a bátyáid hun vannak?

- Evesztöttem őket, nem taláтам sehun.

- Hát mit hoztá fiam?

- Egy fölöntő pénzt.

Nézi az apya, na

- Jancsi fiam nemhiába bolondnak tartanak a bátyáid - ez nem pénz -aszongya- ez krumpli.

Na jó fogta az apya, beleöntötte a ládába.

Korán röge főket az apya, hogy abbu a krumplibu csinyál a fiának röggelit. Hát főnyittya a láda tetejét, majd hanyattvágódott a fényességű, a krumpli mind tiszta arannyá vált.

- Igazad van ám Jancsi fiam -aszongya-

- Na jóvan édsapám, csinyájon röggelit, én meg emögyök még oda. Még egy esztendeig szógalok, még hozok egyfőlöntő pénzt. Milyen gazdagok löszünk.

- Jóvan éds fiam.

Hát ugy is vót, megröggelizött, hát most nem keresgélődik, há most odamögy.

Hát megen csak este ért oda, sötétbe, megen kopog

- Lehet.

- Bemegy.

- Szöröncsés jóestét kedves öreganyám.

- Aggyon Isten Jancsi fiam neköd is. Na mi járatba vagy fiam?

- Hát tuggya öreganyám, szógalatot keresök.

- Jó van édsfiam, tudod mi a kötelességed, 3 nap egy esztendő, amit kívánsz megkapó.

- Rendben.

Lefeküött, mögvacsorázott, röge főket, kimérte neki a boszorkány az 5 kiló szappantot, hát lejárt a műszaktya, amikor az efogyott.

Gonduja magába a Jancsi, na még ennek a boszorkánynak a birodalmát nem néztem körü. Napközbe aztán neki több dóga má nem vót. Kimönt akertbe sétányi, hogy körünéz. Hát amint hogy jár háttu az istálló felé, hát lehetött a csikó ujjan egy napos vagy két napos, hasig a ganyéba vót a trágyatelepen. Nem állhatta a Jancsi, hát errü a kis csikóru talán el is feledkeztek. Hát kivöszi a kis csikót, ekezdü türigetnyi, szárazra megpuota. Aszongya neki a csikó

- Na csudálom Jancsi gazdám, hogy egyszer má rángondutá.

Ránéz a Jancsi, ej de szép csikü,

- hát te beszényi is tudsz?

- Hát hogyne tunnák -aszongya- de azt lelködre kötöm, ha letellik az egy esztendő, ettü a boszorkánytu mást el ne fogaggy, mint engöm.

Majd az igér neköd mindenfélét, de te sömmit el ne fogadjá tüle.

- Jó van éds kis csikóm!

Hát ugy is vót.

Lejárt az egy esztendője, hivati a boszorkány be a Jancsit.

- Na Jancsi fiam, lejárt az egy éved, hát most mit kívánsz?

- Nem egyebet öreganyám, mind azt a kis csikót, aki ott a ganételepen van.

- Hát te bolond vagy te Jancsi, hát mit akarsz, hisz az még menni se tud. Adok én neked egy szekér arampénzt. Ha az nem ölég, adok két szekérre.

- Nem öreganyám, hát ha énnéköm azt nem adja, akkor ne kő semmi.

- Hát ugye az egyesség ugy szót, hogy amit kívánsz.

Hát a gyerök mást nem fogadott el.

- Hát ott van -aszongya- menj be az istállóba, vannak ott különbjebbnél különbjebb paripák, válassz magadnak.

- Nem öreganyám, nekem más nem kő, mint az a kis csikó.

- Nahát akkor csak vigyed.

- Na most főfogta a Jancsi a hátára, viszi a kiscsikót. Viszi egy jódarabig.

- Nézz hátra Jancsi gazdám, látod-e még a boszorkányt?

Aszongya - még látom.

- Na akko még vigyé.

Viszi egy jódarabig megen

- Na Jancsi gazdám nézz hátra, látod-e még?

- Má nem látom.

- Tegyé le.

Letette a kis csikót.

- Na újj föl Jancsi gazdám a hátamra.

- Á te kis csikó, hogy újjeek én a te hátadra, hiszen gyenge vagy te,

- Mikor montam, újj föl a hátamra.

Hát fölüt a kiscsikó hátára, főröppent a levegőbe vele, de még gyöngé vót leszáltt vele.

- Jancsi gazdám még gyöngé vagyok, gyere menjünk az erdőbe, keressünk fát.

Vót vagy 10-12 ölfá egyberakva és odamönt azt möggyujtotta, az elégett, izzó parázs vót, a kiscsikó odamönt azt mind megötte, azt a parazsat.

- Na most Jancsi gazdám újj föl a hátamra.

Fölüt a Jancsi a hátára, főszát vele a fekete fülhök közé. Főszát vele, elugrott a Jancsi alu a kiscsikó. Ahogy szálingózik lefelé, vissza aláugrott, vissza fővitte. Főszátta vele.

- Na Jancsi gazdám, mit gondutá mikor lefelé szálókoztá

- Hej kedves lovam azt gondutam, hogy éddsanyám a bőcsőbe ringat.

- Derék gyerök vagy -aszongya- ilyen gazda köll neköm. Aszongya most

- nem üsz föl a hátamra, éngöm most ugy vezető. A ll bátyád ott van az alatt a fa alatt ebédöznek, ahol a késeteket belevágtátok.

A kis csikó tudott mindent.

- Na meglátod milyen szivesek hozzád a bátyáig. Lessz ott egy kis pocso-
csolya, én beleesek, te forgatsz, huzzál-vonjál abba a sárba, még oda
se gyűnnek a bátyáid segíteni, hogy engöm kihuzzál.

Hát ugy is vót. A csikót vezeti, hát minden lépésnél óronesik. Bátyjai
észrevötték.

- Na nézzétek a bolond. Ezér szógát két esztendeig.

Odaér a Jancsi a kiscsikó abba a pocso-
csolyába beleóral, beleesik.

- Hát mit ad Isten kedves bátyáim, segítetek kihuzni ezt a csikómat.

- Hogyne ilyen bolondnak, ezér szógátá két évig.

- Mi is 2 évig szógátunk, de nédd milyen paripánk van, hogy félünk
ráüni, ugy mennének.

Avva aztán összepakutak, főnyergetek, otthatták a Jancsit. Ementek.

Hát most mit csinájón a Jancsi, a kiscsikó kigyütt a sárba, megrázkó-
dott, gyönyörű szép rézszőrű paripa lött a kiscsikóbu.

- Na Jancsi gazdám újj fő a hátamra, hát most hogyan mennyünk?

- Ahogy neköd teccik, kedves lovam, se benned hiba ne legyen, se bennem.

- Na aszongya- emegyünk a fejük fölött, mer én ott jobban tudok menni.

Osz 5 perc alatt hazaröppent a csikó. De nem kötötte be az istállóba
a lovát, hanem az istálló hátamögé, hogy ha a bátyái meggyűnnek, ne
lássák, hogy ü mé otthon van. Hát az aptyának megmonta, hogy készítsen
vacsorát, mer a gyerökök estére hazaérnek. Hát meg is csinýata a va-
csorát, de abbu a pénzbü, amit ő már vitt haza.

Hát láti ám egyszer a Jancsi, hogy gyűnnek a tizenkét bátya. Fokta
a Jancsi alábujt az ágy alá, hogy majd vacsora közbe mit beszélnek az
aptyának üröla. Hát leütek vacsorázni, a legüdösebbnek eszibe jutott

- Az ám papa, láttuk ám a bolond fiát is, a Jancit. Talán egy hónap
mulva, ha hazaér.

Arra a szóra elügyütt a Jancsi az ágy alu.

- Bolondok vagytok ám ti, hát ebbü gondolhatjátok, hogy neköm jobb lo-
vam van mint nektök, mer mire tik hazaértetek, apátokká má vacsorát
is készítettem, és az én pénzembü, én má pénzt is kerestem. De hát ezek
ezt nem hiszik el. Aszongya a Jancsi

- Hát jó van -aszongya- hát majd megtudjuk hónap regge, emegyünk ló-
versenyre.

- Rendbe van. A királ-kastély előtt tartasuk meg a lóversenyt. A királ
má lássa, hogy vitézek.

- Jó van.

Hej a tizenegy bátya má korán, má két órákor főkettek. Mentek az istállóba ötetnyi, pucunyi, hogy mire mennek a lóversőnyre tiszták legyenek a lovaik. De a Jancsi az nem két fő, csak fekszik az ágyba. Na azok gyűttek be röggelizni az istállóba, a Jancsi még akko is az ágyon feküdt.

- Na -aszongya- szép, azza a sáros csikóva akarsz te velünk lóversőnyre gyünni? Még mindég az ágyba vagy?

- Nem baj, ne törődjeteK vele, neköm jó lesz ugy is.

Há amikor ezek főnyergetek, akko ment ki a Jancsi az istálló hátamögé. Kimönt a lovához.

- Na -aszongya- kedves gazdám, huzd ki a bal fülembü a pálcát!

Kihuzta Jancsi a lova bal fülébü a pálcát.

- Vágd meg magadat is háromszor, meg engömet is.

Gyönyörü szép rézsőrü paripa lett a kis lóbu. Tündöklött.

A gyerökön réz ruha, réz kard az oldalán, Amikó megindutak a lóversőnyre a tizenegy bátya térgyre esött előtte és bocsánatot kértek tőle.

- Na -aszongya- megvan mindön bocsátva, de az még nem öleg a lélek üdvösséghe, hanem most vagyunk tizenketten, mennyünk e vitézséget tanulni.

- Hát rendbe van.

Hát most ezök elindutak tizenketten vitézséget tanulni. De a Jancsinak a lova ezt megmonta a Jancsinak, hogy azt senkinek el ne áruja, hogy ő beszényi is tud. Mer a Jancsiya a ló csak akko beszét, ha senki nem hallotta.

Hát kérem szépon, ezek beértek egy rettenetes nagy erdőbe. De az erdőbü sehogyan se tuttak kimönni. Hát a Jancsi lova emaratt a tizenegy bátyátu, beszél a gazdájáva. Gonduta a ló, hogy nem halli a tizenegy bátya, aszongya hát

- Jancsi gazdám, innén az erdőbü kimönni nem tudunk. De ha az éjje szálláson leszünk, el ne aluggy. Akármilyen társaságba, bár akárhó leszó, ha én az istállóba vágom a pallót, kigyere hozzám, mer ha nem vége lösz az életödnek.

- Jó van kedves lovam.

Hát ebbe az erdőbe lakott egy boszorkány. Hát az csinyáta mög,oszt, hogy ezök nem tuttak az erdőbü kimönni. Hát ezök bemöntek a boszorkányhó, hát ü aztán adott nekik szállást, a lovaknak inni, enni mindenfélét. De a boszorkánynak is vét 12 lánya. Hát asztán ágyat, mindenfélét adott nekik. Há aztán vacsora után, a boszorkány az ajtót lezárta. Egyször asztán vági ám a Jancsi lova az istállóba a pallót, de má a 11 bátya

alutt. Ű vót főm. Na jó van főkel, hogy kimegy az istállóba, de az ajtó be van csukva, nem tud kimőzni. Spekulál, hogy mit csinájjon, mit csinájjon, eszébe jutott, kinyitotta az ablakot, kiment az ablakon. Megy be az istállóba.

- Na kedves lovam inhadnék, vagy enhednék is?

- Innom is van, ennem is van, de ne tétovázz sokat!

- Minket köss a boszorka lovai elébe, a boszorkány lovait mög kösdd ide mielejbékn. És ha beméssz, kesd fő a bátyáidat, hogy az ágyatokat cseréjétek ki. A boszorkány lányai ágyát odatögyétek a tietek helyére és minden egyik a kalaptyát tögye a lány fejire.

Hát ű a lovakat egyedül átcsereíte, mer má az ágyakat egyedü ugye nem birta átcsereíni, főketette a 11 bátyát. Átcsereíte űket.

A ló mögmonta neki, ha még vággya a pallót, kimőnjön hozzája.

Alig, hogy ű az istállóbu begyütt, má ment is a boszorkány kaszáva az istállóba. A boszorkány mint a tizenkét lovának a lóbát ekaszáta, de az övét. Azután mönt be a szobába, a 12 lányát mögüte. Hát aszhitte, hogy a gyerekeket űte mög. Hát vági má megen Jancsi lova a pallót az istállóba.

- Na kedves lovam - inhadné, vagy enhedné?

- Innom is van, ennem is van, de ne tétovázz sokat, kesd fő a bátyáidat, ne menni kő.

Főketette a bátyáit, kimőntek mind az ablakon, főnyerget a 11 bátya de a Jancsi lova még mindég az istállóba vót. Miko azok má kimőntek aszongya a Jancsi lova.

- Na kedves gazdám, hogyan mönnyek ki ettü a boszorkánytu?

- Hát kedves lovam, ahogyan neköd tecciki!

- Há nád bosszuját állom, ennek a bünös boszorkányrak.

Hát emiko mönt ki a kapun, ugy mögrugta a kaput, hogy a boszorka kastélába ami cserép vót mind lemönt. Ugrik ki a boszorkány

- Na kigyerük, kis huncut, tuttam még miko az anyád méhébe vótá is, hogy nagy huncut vagy, de mit gondusz, visszagyüss-e még hozzám?

- Odasugja Jancsi lova Jancsinnak - mondd neki, hogy még háromszor. Aszongya Jancsi a boszorkánnak

- Visszagyüvök hozzád még háromszor.

Avva ementek. Mikor ezt möghallotta a 11 bátya, hogy mit felet a boszorkánnak a Jancsi, térdre estek előtte.

- Nédd kedves öcsém, te nagyon bátor vagy, mink nem mergyünk teveled mennyi. Te maraggy vitézséget tanunyi, mink meg emegyünk 11-en.

- Nahát csak mennyetek a Jézus nevibe!

Na most nagy beszédbe ered Jancsi va a lova, hogy az uton az arany haját észre ne vögye. De biza a Jancsi észrevötte.

- No kedves lovam, ájj mög micsoda szép aran haj ez?

Aszongya a kisló

- Na Jancsi gazdám, mos má vedd fő, ha má mögláttad, mindenhogyan baj lösz!

- Akko nem vöszöm fő kedves lovam!

- Mos má csak vödd fő, mer mindenhogyan baj lösz.

Leugrott a lova hátáru, beletötte a tarisznyába a gyönyörű szép aran haját. Most még nagyobb beszédbe ered a ló, hogy az uton az aran patkót ne vögye észre. De ő azt is észrevötte.

- Ó kedves lovam ájj meg, micsoda szép aran patkó ez, talán még a lábodra is jó lösz.

- Na kedves gazdám, mos má csak vödd fő, mer mindönhogyan mögbánod. Há fővette, beletötte a tarisznyába, mentek, mendegétek, hát beért egy királi városba.

Hát mit vót tönni, a Jancsi eszegödütt a királná parádés kocgisnak, de avva a főtéttelle, hogy az ő lovának is van hele az istállóba, abrak, mindenféle.

Na rendbe van, há ollan gyönyörű tisztán tartotta az istállót, a lovakat, mind a tükör. Ez a királ fejibe szöget ütött.

Hogy ezek a régi kocsisai, mindig möntek a nyakára, hogy az istálló végire világosítás. E meg má mióta ott van, ez az új parádés kocsis, egyszer se gyün. Mégis milyen tiszták a lovai.

Hát persze most nem a kocgisnak szó, hivati a gazdát, be a királ.

- Te gazda -aszongya- mönggy ki a parádés istállóhol és nézd mög, hogy ez az új kocsis mive világít az istállóba.

Há kimögy a gazda, hát láttya, hogy ujjan fényesség van az istállóba, de égni sömmit se lát.

Há sétát alá, fölé, de sehogyan se vötte észre. Há mögy fő a királhó jelent.

- Főlaóges kiráalom fényösség van az istállóba, egy varróttüt mögtalálok, de én égni sammit se látok.

Há erre má nem vót resse a királ, főket és emönt, gyün ki az istállóba. A is egy jó félórát sétá, észrevötte, hogy a tarisznyábu gyün a világosság. Há ő asztán kivötte az aran haját és aran patkót, fővitte a kastélba.

Rögge hivati a királ Jancsit, há a lova má tutta mié.

- Szüröncsés jórögget fölségös királom, möggyüttem parancsára.
- Tudod mit Jancsi fiam, neköm ezt a lánt mög köll hoznod, kinek a hajába való ez a haj.
- Há hogyan hoznám mög fölségös királom, mikör én nem tudom, hogy kinek a hajábu való ez, ezt nem láttam, ezt ugy talátam.
- Áhá Jancsi, ilyen tárgyat taláni nem löhet. Különbén is ha talátad, vagy nem talátad, minden törvén néki meg kö neköd ezt hozni.
- Há most nagy szomoruan mögy az istállóba, a lova má tutta, hogy mi a baj.
- Mi az kedves gazdám, mié vagy illen szomorú?
- Bion kedves lovam, asz monta a királ, hogy megkö nékem ezt a lánt hoznom nekije, kinek a hajábu való, mer minden törvén néki fölakasztat.
- Tudod-e kinek a hajábu való?

Aszongya nem

- Nem tudom.

- Bizon nem ám -aszongya.

- Annak a boszorkánnak a lányának a hajábu való ez -aszongya- ki a tizenkét lányát megöte. Ez aran lán, ez benn van a 13. szobába.

- De most rajtad mást segitenyi nem tudok, mind hogy odáig evi szlek. Odáig eviszlek, én átváltozok egy egérré. Én mindig alattad futkozom.

De a boszorkán lánya májd ippeg pucoli az ablaktyát. De te ne szójj nekije, csak egy ujjal ints nekije, májd az kérdezi lassan, hogy mit akar? De te ne szójj megent nekije, csak indits egyenest az ablakó.

Májd kihajol az ablakon, mit akar. Ha igyes leszó ekapni, akko mögmarad az életünk, ha nem akko mind a kettónknek vége.

Na jó van.

Ereppen vele, leszátt, a ló megrázkódott, változott egy egérré, Jancsi mög egy uriembérré. Mögy. Ippeg pucujja a lán az ablaktyát. Jancsi nem szól nekije, csak int neki a lán - mit akar? Megent int neki, a lán szinte egészen kihajut az ablakon. Jancsi odamönt ekapta a lánt. A kiséger egyszerre ló lött, má vitték is. De a lán is nagy vitéz vót, nem is tutták vóna evinni. Aszongya a lán a Jancsinak

- Na Jancsi, most mondd meg igaz hitedre, hogy kinek viszó, megadnak vagy mágnak?

Aszongya a Jancsi

- Hej szívem szép szerelme, jobb szeretnélek magamnak, mint hogy a királnak. A lán ebbü má értett.

Na jó van. Bevitte a királi palotába, letette a lánt. Mikó a lánt letötötte, a lán belevágta magát a földbe, egész mellig.

Mögy hozzá a királ.

- Na szívem szép szerelme gyere ki a földbü, ne piszkud magad a földbe.

- De nem mögyök ám addig, amig az aran szóló citörámat ide nem állittatod.

- Ki tunná aszt ideállitanyi?
- Aki engöm ideállittatott, ide állittya majd aszt is.
- Hát megen megy szomorujan az istállóba, lova tutta megen, hogy mi a baj.
- Na kedves gazdám mi a baj?
- Hát most mög az aran szóló citörát kő ideállitanyi.

Aszongya a kisló a Jancsinak

- Na, ugye Jancsi gazdám, mögmentam neköd, hogyha főveszöd is mögbánod, meg ha lenn hagyod is mögbánod.

Idáig segítöttem rajtad, de mos má nem tudok rajtad segitteni, mint hogy odáig eviszlek. Mer nédd a citora benn van a 13. szobába. Tizenhárom szobán végig kő mennöd. Még ez se számítana, de mihelyst a citorához hozzányusz, a citora mögszólalmodik. A boszorkány mindönhogyan elfog. Majd efüti a kemöncét, hogy téged maj megsüt.

Hát mostan jó van. De mikor efütötte a kemöncét kivisz, hogy fekügy a lapátra, hosszába rá ne próbájj a lapátra fekünni, mer vége lösz az életödnek. Csapán mérgesen dob megad a lapátra de köröszbe.

Aszongya a boszorkány, hogy nem így köll, akko lépd áttu, a lapátnyelit, újjél a másik felire köröszbe. Fömmérgesedik és aszongya, hogy nem így kő, te mondod neki, hogy mutassa meg, hogy hogyan kő, mert te nem tudod. És ha ügyes leszó, mikor ráfekszik a lapátra bedobod, akko megmarad az életünk, ha nem, akkor nem. Ennyit tudok neköd segitenyi.

Hát ugyis vót. Egyszerre odaxöppent a kis ló vele, leszát róla..... változott, röpködött. A Jancsi megy és szerencsésen be is ért a 13. szobába. A boszorkány nem vette észre, de mihelyt hozzányut a citorához megszólamlott, a boszorkány efogta a Jancsi gallérját.

- Na kis öreg huncut, tuttam még az anyád méhéte vótál, de most szép pirostra megsütlek, pecsenyének. X

Bezárta egy szobába, inni, enni adott elibe, amig a kemence megfüt. Fütötte a kemöncét, kívül ugyanulyan piros vót mint belül. Vezeti a Jancsit a kemöncéhez.

- Na Jancsi fiam gyere a lapátra.

Rádobja magát Jancsi a lapátra, eneveti magát a boszorkány,

- ej Jancsi fiam, de nem így köll ám.

Jancsi átlépi a lapátnyelit, másik felire dobja át magát.

A boszorkány nem hirt vele.

Hát nem montam Jancsi, hogy nem úgy kő.

- De a boszorkány mindenedet, ha nem úgy ké, mutasd meg, hogy hogy kő én nem tudom.

Kapta magát a boszorkány, mérgesen a lapátra üt, Jancsi ekapta a lapát nyelit, betaszította a boszorkányt a kemencébe.

Nahát most jó a citorát örömeben viszi a Jancsi.

-Na szívem szép szerelme, gyere ki a fődbü, megvan a kívánságod.

-De nem megyek ám addig, míg az aran négyesemet ide nem állítod.

-Hát ki tunná azt ideállítani?

-Ki engöm ideállított, majd ideállította azt is.

Na most megy be szomoruan az istállóba.

-Na kedves gazdám mi a baj megen?

-Hát aszongya az aran négyest köll ideállítani.

-Huhu Jancsi gazdám, idáig segitettem rajtad, mondd meg a királnak, hogy ideállítottad az aran négyest, csak azzal a föltétellel, ha levá-
gat 7 bivalyt, az én hátamra 7 mázsa szurkot és mindenik lábamra csi-
náltat 1-2 mázsás patkót.

Hát aztán hama összeszögte a kovácsokat a környékbe a királ, levá-
gott 7 bivalyt, 7 mázsa szurkot, 1 mázsa szurkot rákent a lovára és
arra ráterített egy bivalybőrt. Arra megen szurkot. Mikor elkészütek
a patkók mindönféle, hát most utnak indutak, fölüt a lova hátára és
mennek. Egyször a lova az erdőbe megáll,

-na gazdám szájj le a hátamru. Huzd ki a balfülebü a kardot. Itt

-aszongya- ássá egy akkora lukat, amibe én beleférök.

Ásott egy lukat, akkor a ló belemönt, csak a feje teteje látszott ki.

-Na Jancsi gazdám látod azt a fát, azt a magasat.

-Aszonta- látom.

-Ergye fő arra a fára és csöndbe légy a fán, hogy észre ne vegyen
senki se. Ha látod, hogy a ménes szájábu piros láng gyün, az enyimbü
meg kék, akko ne is gyüjj le a fáru, akko ebbe a karuba ereszkögy le,
mer mindönhogyan vége lösz az életödnek. De ha azt látod, hogy az én
számbu piros láng gyün, a ménesébü kék, akkor gyere le a fám nyugot-
tan, mer nédd az a ménes neköm testvérgyem.

Az se tudom hun vannak, de körülbelü lent vannak Asóindiába és jó he-
lük van, és azok engöm mög akarnak gyilkuni, mer abbu a jó helbü mos
kivöszöm üket, mer én hármát nyerittek, azoknak ide köll gyünni.
Hát ugy is vót. Mikor ez elkészüt, főment a fára, a lova nyerített
egyét.

Főkiátt a ló a Jancsihó.

-Na Jancsi gazdám hallottál-e valami nyerintést?

-Nem hallottam semmit.

-Nyerint mégegyet, hallottál-e valamit?

-Semmit se.

- Nyerint harmadszor. Hallottál-e valamit?

- Hallottam egy nyerintést, meg egy dobbanást.

- Na akkor csak lapujj a fához, hogy észre ne vügyenek, mer kidörntik a fát is ha észrevősznek.

Alighogy az eső odaért, azok bizony belekaptak a nyakába a kis lónak, és kirángatták a vödörből. Rágták, lótták, de azért nem tudták rágni, mer a szurkot meg a bivalybőrt rágták. Azonban a 7 mázsás patkóhoz mentek, egyiket megrugott, ő má többet nem visz.

Hát láti ám a Jancsi, hogy az ő lovának a szájába gyűl a piros láng, a méneséből a kék. Legyűtt a fárú, olyanok lóttek mint a bérányok a ménesek.

Hát beállította őket a királi kertbe.

- Na szíven szép szerelme, gyere ki a fődből, megvan a kívánságod.

- De nem megyek ám addig, amíg azt a ménest ki nem fejed, azt a tejet bele egy kádba, a kád alatt tüzejj el 7 öl fát, akko kimegyek a fődből.

- Hát ezt is a Jancsinak kellett kifejni a ménest.

Hát egy 7 akós kád megtellőtt a tejjel. Na mikor a tej alatt a 7 öl fa elégett úgy forrt, hogy csak úgy locsogott a tej. Megy a királ a lányhoz,

- Na szíven szép szerelme, gyere ki a fődből, megvan a kívánságod.

- De nem megyek ám. Kimegyek a fődből azzal a föltétellel, ha most ebbe a tejbe megfürdök. Ezt nem a Jancsinak mondta, hanem a királnak.

A királ meg a Jancsinak mondta.

- Asszonya fölséges királom, megfürdök a tejbe, de avva a föltétellel, hogy a lova is lássa, hogyan mullok ki a világba, skive én csak harcoltam, szenvedtem. Ha megengedi.

- Miért ne - asszonya. Ott lehet énfelüllem, a lova a Jancsi.

- Hát a lova mögmontha, mikor ő hámat bóktat, akkor ő má ugorhat a tejbe.

Odavezette a lova a kádhó, az a tüzeséget mind főszivta a tejbe. Beugrott a tejbe, még fázott is.

Megy a királygyerök a lányhoz,

- Na szíven szép szerelme, megvan a kívánságod, gyere ki a fődből.

- Ehisszem, hogy a Jancsi megfürdött a tejbe, de nem ám te.

Emegy a királygyerök a Jancsihoz, Jancsi én is megfürdök a tejbe, a lova ott lehet.

- Mért ne fölséges királom.

Amikor a királygyerök beugrott a tejbe, a Jancsi lova a tüzeséget mind visszafujta a kádba, a királygyerök szurokká égett.

Most kigyűtt a lány fődből. Így aztán mégis a gyeröké a Jancsié lett a

lány. Mőgtartották a lakodalmat és boldogan élnek ha meg nem haltak.

A királylány és a mostohája

Vót egyszer egy királ. A királnak a felesége möghat. De nagyon gyönyörű szép lánya vót neki. 14-15 éves vót a lány, mikor möghat az anyja. Hát még ölég fiatal vót a királ is, meg nősühetött vóna, de ü mögfogatta, hogy ü nem nősül meg, mert nem tunná tulényi, hogy a lányára körösztszömmel nézne az uj asszony.

Egyszer aztán azt mongya a lány az aptyának

- kedves atyám, szeretnék kimenni a városba sétányi.

- Jó van édds lányom, egy órára kimöhetsz.

Ki is ment a lány. Ebbe a városba lakott egy özvegy grófné is.

Ahogy a lányt észrevötte, de nem ismerte a grófné a lányt, meg azt a királt se. Az öltözködésértü mingyá gonduta, hogy ez csak a királnak a lánya löhet. Mögállittya a lányt.

- Na asszony- kedves kisasszony, nem furcsa magának, hogy nincsen mamája.

- Jaj dehogynem, nagyon szeretném, ha nekem is vóna -asszony- mamám. Annyira magáhó szölidítette a lányt, hogy az aptyát gyóntassa rá, hogy vegye el ütét.

Aztán mongya a lány otthun az aptyának.

- Na asszonya kedves lányom, én nem nősülök mög, mer neköm nem köll asszony, nem tunnám azt tulényi, hogy terád körösztszömmel nézne.

De a lány igön jószívü lán vót és igen jó lán vót, még cseléd se köllött neki, ő a saját szobáját kitakarította meg minden dolgot, vigkedvü lán vót, a cselédek nagyon szerették, mer ugy nem tuttak emönni a kastél előtt, hogy meg ne ajándékozta vóna a cselédjeit. Vót egy öreg kocsis Pistabácsinak hitták, azt meg főleg szerette.

Hát nem hagyott békit, nem hagyott békit a lány az aptyának, hát elvötte, de csak a lánya kértyéért vötte el, ü az asszonnya nem törődött gömmit, akárhová mönt, akármit mindig csak eső vót a lánya, a királnak. Hát ezér bizon az asszony haragudott a királra.

Egyszer aztán jött egy távirat, a királnak, eköllötött mömni a háboruba. De még a háboruba se ért, má az utrá küdözte a leveleket, de mindenhun csak a lánya vót az eső, azután az asszonyt párszóva tisztüte meg.

Ez nem teccött a grófnénak, hogy mindenben csak a lánya az eső, ü meg nem kap semmit a királtu.

Na azután ekezdett sirni. Mentek arra cigányasszonyok. Aszt mongya a cigányasszony

- Na még ennek is van sirnivalója, hát mögvan neki mindöne a világon, hát mér tud ez sirni, monta a cigányasszony.

- Na én bemögyök hozzá, megnézem.

Hát be is ment egyik cigányasszony, kérdőre vették a cigányasszonyok, hogy mér tud sirni.

- Hő -aszongya- szögény asszonyok, mér tudok én sirni, ha azt neköm valaki mögtumá csinyáni, hogy engöm a királ jobban szeretne mind a lányát és annyi pénzt annék neki, hogy még a gyerökének a gyeröke, még kalámnya se tunná megömi.

- Ó aszongya- fölséges királné, ez a legkevesebb. Van magának vadaskertye, jágergyai. Hivassa össze jágergyait és a vadaskertjéből egy öveg pohárral a vaddisznó habjából hozzanak be. Azt a kisasszonynak a kávéjába keverje bele, itassa meg. Ne féjjen az öreg királ elundorodik a lányátu.

Há most mingyá hivati a jágerokat a királné. Aszongya a jáger

- fölséges királné, nem löhet bemömi a vadkertbe, mer most legroszszabbak a vadak.

De ünéki okvetlen be köll hogy mönjenek.

Esetleg -aszongya- levágat 2-3 ökröt, azt szétdobájjuk a vadkertbe

-aszongya- talán az idő alatt tudunk valamit csinyáni.

Hát ugyis vót. Nem bánta vóna, ha az egész ökröket levágták vóna, neki csak a hab legyen mög.

Hát levágatott 7 ökröt, eszörták a jágerok a vadkertbe, beugrátak, hát valahogyan egy kis üveg pohárnak a fenekire birtak felvemi egy kis habot. Hát nem birtak többet szörözni. Így aztán meggyütt az este. Otthun beszélgettek, aszongya a lánnek

- te édos lányom aszt gondutam, hogy igyunk atyád egészségire egy kupa bort.

- Hát aszongya a lán, nem bánom kedves anyám, édesatyám egészségire akár kettőt is.

Há hoztak föl bort, hát ivogattak. De má ő ekészitötte a kávé is, aztán abba belezavarta.

De nagyon szép lán vót a királkisasszony.

Na meggyütt az idő, hogy emöntek lefekünnyi, a szobájába a lán, a grófné is. De igen korán szokott keni a lán. Takarítani mindenfélét, danut ugy takarított.

Bemegy a lán lefekszik, éjje ébred fő, ütet kiverte minden állatször -aszongya- tetőtől talpig. Emullik 7 óra, emullik 8 óra, 9 óra, nem kel a kisasszony, nem halli, hogy damul, valamit sejtett, hogy valami igasság löhet benne. Na foga benéz, ajtót nyit rája

- Jó regget kisasszony talán beteg, hogy nem ébredett föl.

- Nem vagyok beteg -aszongya- csak valahogy nem szeretök főkeni.

Emeg mingyá odamönt lekaptá róla a dunyhát. Hát láttya, hogy kiverte mindenit az állatször.

- Ja te állatokka közökötté?

Mos mingyá nagy öröme mönt be a szobába és irt levelet a királnak, hogy a lánya állatokka közöködött, mindönféle.

Hu erre igön mérges lött a királ, hogy hogymert neki illen levelet irtiaa felesége. Hát a királnak vótak orvosai, most irt nem a feleséginek, hanem az orvosoknak, vizsgájják meg a lányt és a valóságot irtják meg üneki is. Hát kimöntek az orvosok, mögvizsgáták a lányt, és nem irhattak mást, mint az igazságot, hogy kiverte a lányt a szőr. Na most azt irtja a feleséginek, most először tisztüte feleséginek, - Kedves feleségöm, azt a kurva szajhát aprogattasd össze, ugy mint a gulásba a hust, és vitesd ki a vadkertbe és dobgyák be a vadaknak, hadd ögyék meg.

Na danul, jókeöde van a királnénak.

Namost kié mönt a királné, kitgyelüt, ki vigye ki a vadkertbe, mint azt a kocsiszt, akit legjobban szeretött a lány, a kocsis is már öreg idősebb embör vót. Hivati be a királné.

- Mögy parancsra, rögge vigye ki a királkisasszonyt a vadkertbe, aprogassa össze és dobja be a vadkertbe.

De ugy bánta a kocsis, hogy még vacsorányi se tudott. Hogy tuggya ő ezt megcsinyáni, azt a jószivü lányt összeaprogatnyi és bedobni a vadkertbe. Ütet ha fölakasztik, akkor se tuggya mögcsinyáni.

Na jóvan. Fötett ő egy hordót a kocsiira, meg egy furut és egy fegyvert.

Rögge fölüteti a kocsiira a királkisasszonyt, viszi ki a vadkertbe.

- Na aszongya-Pistabácsi, hová visz engömet?

- Hát drága kisasszony mögmondom ugy mint van. Én parancsot kaptam, hogy aprogassam össze magát és dobgyam be a vadaknak.

- Hát akkor Pistabácsi, elaprogat engömet?

- Dehogy is aprogatom -aszongya- a kisasszonyt, ha fölakasztanak még akkor se.

Hát ü nem a vadkertbe vitte, hanem kivitte a tengörpartra. Ott a hordót levötte, belezárta a hordóba és a hordó tetejire furt egy lukat, hogy levegöt kaptyon.

De a királné mögmonta, hogy a szüvit, mög a két szömit vigye haza azt vegye ki. Most jutott eszibe, hogy a szüvit mög a két szömit haza köll vinni. Micsinyájon.

Hát az Isten vezérüt eléje egy özet. Meglütte annak a szömit kivette, meg a szüvit, azt vitte haza a királnénak. Aszonta, hogy bedobta a vadkertbe.

Na jó, most meg vót a nagy öröm. Mos má ütöt szereti a királ nem a lányát.

Hát kéröm szépen, most ezök mönnek a tengörön, a kishordó, dehát szük vót a lának a hordó. Egyször aztán mögfogta egy fájás a lán. Érzötte a lán, hogy übelüle valami kiesött. Tapogott, hogy lett neki egy kis kutyája, azt szült. De most a lán, kétszerte szebb lett mint azelőtt. Csak a kutya volt csak szörös.

De nem möntek sokáig, talán még egy fél órát se, a kiskutya megszólal. Aszongya

- Te Mariska anyám, szerető te ebbe a hordóba lönni.

- Dehogysis szeretök kisfiam, de micsinyájunk, ha nem tuggyunk kimönni belüle.

- Na neféj Mariska anyám, nem leszünk mink ebbe sokáig.

Egyet taszitott magán a kiskutya, a hordó szétmönt, szöröncsójük vót, hogy a partnál vót, vitte a viz, kigyüttek a tengerbü. -Aszongya a kiskutya

- na te Mariskaanyám, légy itt szedek össze gallyakat, falevelet amijen lefeküggyünk.

De ugy is vót, szedett össze gallyakat, rakott egy jó nagy tüzet. Hát most mit csinál, csinát egy nyilpuskát a kutya, éhössek vótak, vad annyi vót abba az erdőbe, mind a bün. Lött nyulat, ezt azt, megsütötték nyárson. De az annyának nem tetszött, nem vót ehöz azelőtt hozzászokva. Aszt mongya a kiskutya

- Ugye Mariskaanyám nem teccik, mer te királ ételekhó vagy szokva. Na jóvan Mariskaanyám, majd hozok én neköd.

Fölfutott egyfára, a tetejire, a legmagasabb fára. Kinéz, hogy merre látja a várost. Látta, hogy egy nagy város az erdő tusó szélin van, nem messze.

- Na Mariskaanyám, csak légy itten, de innen ne menj el sehová, amig én vissza nem jövök.

Fogja magát a kiskutya és megy. Estére ért a királi, kastélhoz. De a királ nem vót otthun, fiatal nőtlen vót a királ. Csak a szakácsok vótak ott. Aszongya a kiskutya a szakácsoknak

- na szakácsok, amit a királgyeröknek készitöttetek önni, abbu az ételbü ezt a kosarat rakjátok teli neköm.

Megijettek a szakácsok a furcsa beszéléstü, és még abbu az ételbü, amit a királgyeröknek készitettünk. Hát nem mertek szónyi, hogy nem annak neki.

Hát persze egyedénybe öntötték levest, főzeléket, satöbbi, mindent egyfazékba.

- Nédd aszongya - mongyátok meg a királgyeröknek, hogy addig el ne próbájjon mönni kéretni, amig én vissza nem gyüvök. Mer ha elmögy vége lösz az életének.

- Jóvan édes kiskutyám.

Avva mögfogta a kosarat, evitte az amnyának az önnivalót.

E se sokat teccött neki, az amnyának, mer egybe vót öntözve mindön.

- Na aszongya- ugye most inná egy kis bort is, az amnyának, emögyök és hozok abbu, amit a királgyerök szok inni.

Hogy odamegy a királgyerök a főtálónak, hát persze nem vót ölég az ebéd, amit parancsót a királ. Aszongya a szakácsnak

- Szakácsok, ezt parancsótam én?

- Hát mit mongyak, mit tegadgyam fölséges kiráalom, itt vót egy kutya és azt monta, hogy abbu az ételbü, italbu aggyunk neki egy kosárra, amit a királgyeröknek készítettünk, és addig a fölséges kiráalom elne próbájjon mönni, amig ő vissza nem gyün.

- Ojjé még egy kutyátu is megijedtök aszongya a királgyerök.

- Na add ide a ruhádat, majd ebánok én -aszongya- avva a kutyáva. Egyször csak gyün ám a kiskutya. A királgyerök nagyba kevergeti a rántást szakácsruhába. Beér a kiskutya.

- Na te királgyerök, nem illik a főzőkalán a kezedbe -aszongya- Megijett ám a királgyerök, hogy ü nem szakács.

- Na aszongya nékem abbu a borbu hozassá fő, amibü te iszó, és azt a lelködre kötöm, el ne próbájj mönni kéretni, amig én vissza nem gyüvök. Jóvan édös kiskutyám, dehogy megyek el -aszongya-

Na most mögfogta a bort, viszi a kiskutya, e mög aztán szól a kocsisnak.

- Kocsis fogjál be azonnal elmegyünk, amig nem gyün a kutya.

Hát a kocsis befogott, ezek fölütek a fiakerra, mennek. De a kocsis mindég hátra-hátranézött, hogy nem-e gyün a kiskutya utánuk.

Hát egyször aztán megy ám a kiskutya utánuk, hátranéz a kocsis.

- Na aszongya fölséges kiráalom -aszongya- gyün ám a kiskutya.

- Na aszongya kocsis ájj meg. Mögvárjuk.

- Na te királgyerök, nem megmontam neköd, hogy addig el ne próbájj mönni, amig én vissza nem gyüvök.

- Na kiskutyám azt hittem nem is gyüssz vissza.

- Dehogynem. Csak tüstént ugrik föl a fiakerra a királgyerök mellé. Háttu.

Mennek. Amikor má közelérnek a városba, aszongya a kiskutya a királgyeröknek.

- Te királgyerök, akármilyen társaságba löszöl az éjjel, bár akármibe, az asztal alá bujok és megrántom a nadrágodat, akkor kigyere utánam, mer ha nem akko vége az életödnek.

- Jóvan édös kiskutyám.

Mig a kiskutya kint futkozott az udvaron, ahová a királgyeröкке mentek kéretni ezek, annak vót három lánya és a három lány közü a legkisebbet vette e. Ezé a két idősebb lány haragudott. Aszongya az egyik lány

- hát én nem bántam vóna, ha téged vött vóna el a középsőt, vagy engöm, de hármunk közü pontosan kiválasztotta a legkisebbet. Micsoda szégyön ez miránk, hogy mink két legöregebbek mögmarattunk.

De köszörülük a nagykéseket a lányok. Aszongya az egyik lány

- nédd ez annak a kutyája, vigyük ezt is levággyuk, a kiskutya elsí-kéntotta magát, efutott.

Na jóvan. Bemegy a terembe éppen vacsora vót, a kiskutya az asztal alá bujt, mögrántja a királgyeröknek a nadrággyát, a kiskutya kigyün, mögy a kiskutya után a királgyerök is. A kiskutya jó messze efutott. Megy a kiskutya után a királgyerök is, de a kiskutya jó messze efutott, hogy ne hajja senki, hogy mit beszélnek.

- Te királgyerök az éjje ha emöntök lefekünni, azt mondd a menyasszonyodnak, hogy tenálatok az a szokás, hogy eső éjszaka a vőlegény fölötözik a menyasszonyruhába, a menyasszony fölötözik a vőlegényruhába. Mer ha ezt mög nöm töszüd, vége lösz az életödnek.

- Hát jóvan édös kiskutyám.

- És a menyasszony feküggjék szérü ne bellü. Te feküggjé bellü az ágyba.

- Jóvan édös kiskutyám.

Hát ugyis vót. Meggyütt az idő, hogy emömek lefekünnyi. Hát ahogy a kiskutya mögmonta, mögmonta a királgyerök a menyasszonyának, átötözködtek. A kiskutya mög az asztal alatt vót.

Hát egyszercsak szép csöndesen nyilik ám az ajtó, de elaluttak mind g ketten. Amenyasszony is meg a vőlegény is. A két lány be a szobába, a lánt megöték. Azt hitték, hogy a gyerököt végezték ki. De ollen méjen alutt a királgyerök, hogy nem is vött semmit észre. Az ágy tele vót vérrel, mindenféle, de akkor se ébredett föl.

De a kiskutya nem áhatta, fölugrott az ágyra, mögharapta a királgyerök orrát.

- Nöm látod, hogy mibe feksző -aszongya- még tudsz itt alunnyi. Akkor ijett mög a királgyerök.

- Jaj édes kiskutyám, mi ez most hun fekügyek -aszongya-

- hát gyere ide az asztal alá.

- Hát hogyan mennék az asztal alá.

Ott vót egy szalony, a kiskutya fölugrott a szalonyra, asztán a kiskutya ölibe tette a fejét, úgy fét a királgyerök. Ott fekütt le.

Jóvan. Meggyün a rögge, nem mernek kimönni. Hét, nyolc óra, kilenc óra, tíz óra, nem kel az új pár föl. Az öreg királ mérgelődött.

- Hát én is vótam ujházás, de én így nem fekütem e, kénytelen löszök rájuk ajtót nyittani, aszongya a királ.

Hát nyitti be a szobát, az öreg királ láttya a vért, a lánya meg van öve, meggyilkuták.

- Na te gazembör, azért vötted el a lányomat, meggyilkutad.

Mingyár aztán börtönbe záratta a királgyerököt és kitűzték az akasztófát, hogy a királgyerököt fölakasztati.

De arra az időre a sok nép öszegyütt mindenfelü, hogy ekkor és ekkor akasztás lösz.

Hát arra a napra, mire az akasztófát megcsinyáták, ott vót egy nagy magas fa. A kiskutya főment már azelőtt a fára, hogy senki nem látta. A fának a tetejibe.

Hát nagy kíséret kísérte ki a gyerököt, a királgyerököt az akasztásra, akkor má a hóhér, hogy rátöszi a kötelet a gyerök nyakára, akkor a kiskutya mögszólal ott a fán.

- Hát királok, bárók, hercegek, szabad-e neköm egyet szónyi.

Mindenfelé tekingettek ki beszél, nem láttak senkit, csak azután vötték észre, hogy a fáru gyün a hang.

- Miért nem.

- Aszongya a kiskutya. Hát te királgyerök evöszöd-e anyámat?

Ránéz a kiskutyára a királgyerök.

- Hát mi jen anyád?

- Ujjan kutya mint én, -aszongya.

-Hát mi csinyájak.

Aszongya a kiskutya,

- ne spekulájj, mer fölhuznak az akasztófára. Még egyszer kérdem tüled

- eveszed-e anyámat, vagy nem.

- Hát milyen anyád?

- montam, ujjan kutya mint én.

Hát mit csinyájak az életöm mögmaradhat.

- Hát evöszöm.

Aztán a kiskutya legyütt a fáru és mögmontta a királnak.

- Fölségös kiráalom, nem a királgyerök öte meg a lányodat, hanem a két nővére -aszongya- azér, hogy ő a legkisebbet választotta ki menyasszonyának, azér ötétek meg a két üdösebb lány a testvérgyit.

- Ja beste lelkek, hát tik vótatok azok.

Igy aztán mögfogatta a másik két lányát és főakasztatta, egyse maratt a királnak.

Na most aztán ezök fölütek a fiákerra, mennek nagy szomoruan a királgyerök, ünéki most kutyát köll evörmi.

Hát jóvan. Hát kutyát kő néki evönni, nincs mese.

Hát persze először a királhó möntek be. Ittak-öttek, de a királgyerök-be nem mönt le az étel. Szomorú vót nagyon. Aszongyaa kiskutya a királgyeröknek

- na te királgyerök fogasd be a négyes fiákert, négyes lóval aszongya, de mind a négy tiszta fekete lögyön.

Gonduta magába a királgyerök, kutyáér.

- Emegyünk és evöszöd anyámat.

Hát mindegy, parancs vót megköllött a királnak mondani. Befogatott fölütek a fiákerra és mennek. Arra mentek mindig a kocsis, amerre a kiskutya parancsóta nekik, de mindig az erdő felé. Persze a kiskutyának az anyja, sokáig evótak, má kereste a kiskutyát. Má kim vót az erdőszélin a kocsiutná. Hát láti ám a királgyerök, hogy micsoda gyönyörűszép fehérnép áll ott az erdőszélin. Gondujja a királgyerök, ejj mikor ez vóna ennek a kutyának az anyja, de jó vóna. De a kocsisa mindég csak arra tartott. Aszongya a kocsisnak

- na ájj meg, mikor odaértek az annyához.

Megáll a kocsis. A királgyerök ugrik le a kocsi ru, hogy mögcsókójjja a fehérnépet.

- Mars onnét e -aszongya- majd ha megesküdő vele akkor megcsókóhatod, de előbb nem -aszongya-.

Hát möggyütt a királgyeröknek az öröme, mingyá örömmé visszafordutak, papot hittak, mögsküttek, meg vót a lakodalom.

Egyször aztánnég aszongya az annyának,

- te édsanyám, szeretnék kimönni egy kicsit sétányi -aszongya-

- Jóvan éds kisfiam, fogassá be a kocsisal.

- Nem kocsisal -aszongya- gyalog sétálok, kimennyünk mind a hárman.

Királ is, meg ü is.

- Na jóvan kisfiam hát mennyünk.

De abba az erdőbe, hát mindig efutkozott előre mög-mög várta őket, megen előrefutott. Amint mennek az erdőbe a gyalogutba egy nagy

rettenetes malomkü az ut közepibe. Most megáll a kiskutya.

- Te Mariskaanyám, röstelllem ezt a küet kikerünyi. Dobd el innen az utamból.

- Ó édes kisfiam, hát hogyan tudom én azt edobnyi -aszongya- még megmozdítani se, nemhogy edobnyi.

Hát még megmozdítani se tudta. Na akkor megpróbáta a királgyerök. Hát még az se.

- Na ha ti nem tuggyátok, majd megpróbálok én.

Beakasztotta az eső lábát, úgy edobta, hogy azt se látták, hogy hun pottyant le az a kü.

Azon vót egy nagy halom azon mentek ezek lefelé. A kiskutya tudta hová megy. Mikor ezt a küet edobta lementek, ez egy nagy város vót, elátkozott város. Most ez a kiskutya szabadította föl azt a várost. Ezt a várost ü nyerte meg, a kiskutya azért mönt. Egyszörre szót benn banda mindönféle. Bemöntek azok egy kocsmába, azt mongya a királgyeröknek

- Te Mariskaanyám, légy itt benn -aszongya- én egy kicsit kimegyek -aszongya- futkoznyi az erdőbe. De a királgyerököt is vitte. Evitte hátra az udvarba a kamara elé a kerekesh kuthó. Aszongya a királgyeröknek

- menj be ebbe a kamarába, hozzá két teknyót, gömbölyü teknyót.

Kihozott két teknyót

- aszongya- ott a kard -aszongya- ott lóg a kamarába, akaszd le és engöm aprogass össze, mind a gulásba való hust, ebbe a teknyőbe.

- Aszongya a királgyerök, a kedves kiskutyám én azt nem birom megcsinyáni.

- Ha te nem bírod megcsinyáni, majd én megcsinyálok teveled.

Na mindegy hát maszáj neki, leaprogatta a kiskutyát,

- De egy csepp véremet, egy csepp husomat el ne csöppentsd, ebbe a teknyőbe rakd bele, és két vödör vizet öntsé rám, a másik teknyőve meg burítsd le. És ha bemész, anyámnak ne mondá meg, aszond nekije, hogy egy kicsit efutkosztam az erdőbe.

Há jóvan, levagdata a gyerököt, összesaprogatta, ^{2 vödör} vizet öntött rá, leburította a teknyőve, avva bemögy.

Mingyá az vót az eső szava a feleséginek,

- na aszongya, hát a kisfiam hun van.

- Montam neki, hogy gyüjjön be, de aszongya, hogy még nem akar begyünni, emönt az erdőbe futkoznyi.

De má nyugtalan vót az anyya a kiskutyáér.

Hát egyszer aztán mögy be egy gyönyörű szép fiatalembör a kocsmába. Látta az asszony, hogyhát vidéki löhet mer most gyütt,

- kérdezi, hogy merre gyütt?

- Bemonta ezt az utat.

- Jaj aszongya, nem látott arra egy kiskutyát?

- Aszongya milyen kutyát?

- Egy picí kis kutyát -aszongya- ement arra az erdőbe futkoznyi.

- Na -aszongya- annyi a kutya, hogyan ismerném meg, itt a sok kutyák között, -aszongya- a maga kutyáját.

- A -aszongya- kéröm megismerném én azt még ezer kutya között is -aszongya- az enyimet. Ippen olyan jele van mint neköm.

- Milyen a jele,

asztán mutaszti neki.

- Na -aszongya- fölséges királné arra nem löhet anni, nézze -aszongya- neköm is ilyen jelem van.

Na akkor mögmonta, hogy ki a kiskutya, ü elevenedett. Hej a királ vót most nagy örömbe, most miként csinyájon, hogy nem kutya az ü fia. Nahát megtartották a lakodalmat mindenfélét.

Egyszer aztán aszongya az amnyának

- Te Mariskaanyám, tudod mit mondok neköd, emegyünk az öregeket mög-látogatnyi, a szüleidet.

Hát ugyis vót. Befogattak emöntek ezek az aptya országába. Persze nem a királi palotába möntek, hanem beszátak a traktélba. Bemegy a traktélba, aszongya a traktélosnak

- mongya traktélos ur a királ leszok jární a traktélba,

- aszongya a fölségös királunk nagyon ritkán, most már öreg -aszongya- nagyon ritka eset hogyha legyün, mig fiatal vót, addig leszokott jární.

- Aszongya - hát egy inast legyön szives kügyön el a királhó, mongya a királnak meg, hogy itt van két vidéki királ, s hivati jöjjön le a traktélba, beszényi akarnak vele.

Hát el is mönt az inas, jelönti a királnak, hogy

- a traktélba van két királ, hivati.

Spekulál az öreg királ, hát ha egy királ vóna aki hivat, nem mennék le, de ha már két királ hivat hát muszáj lemennem. Hát befogatott, ment a traktélba. Mingyá ott bemutatkoznak, beszélgetnek. Egyszer aztán a gyerök rátért a témára.

- Fölségös királom, nem kertülök -aszongya- megmondom nyíltan, hogy mér gyüttem.
- Aszongya - nem tudom fölségös királom, hogy miér gyütt.
- Hát azért gyüttem, hogy nősüni akarok a Mariskalánt akarom evönni.
- Akkor az öreg királ sirva fakatt, hogy ünéki nincs lánya.
- Ne beszéljen fölségös királom, hogy nincs lánya, hát ujságba olvastam mikor meglött, de azt nem olvastam, hogy meghat vóna. Hát nem akarta mondanyi, hogy hogyan járt a lánya.
- Akkor megfogta az amnyát, arra intötte, odaát az öreg királhó elejbe.
- Na aszongya - fölséges királ, monggya meg őszinte, miféle érne aki ijjen egy párt mint mink elemésztene. Nem egyebet, mint lófarkára kötnyi és a város négysarkára kiszögeztetni.
- Na aszongya - fölséges királom a te feleségöd lesz.
- Nédd aszongya - ez a lányod, én vagyok az unokád, emmeg a vöd -aszongya- A te feleségöd csinyáta ezt mindet, hogy a lányodat elemésztetted. Há most ementek Tatára. Most a lány hivati a kocsis, aki ütöt ki- vitte a vadkérthó, de otthagya. De megijett a szegény kocsis, vége lösz, fölakasztik, hogy a lány megyütt.
- Na aztán akkor mögmonta a lány, hogy hogy és mikép vót. A kocsisnak örökös könyeret adott a királ.
- Igy aztán itten mégegyször mögtartották a lakodalmat, mögesküttek, máig is ének boldogan, ha meg nem hatak.

10. A mulatni nem akaró gyerek

Vót egy szegény árva gyerek. De nem vót senkije, se anyja, se apja.

Hát fiatal kis gyerek vót.

Hát ű ment mostmá aztán a gyerek, községrül - községre, hogy hát ha valaki elváduná űtet örökbe.

Beér egy községbe:

-Széréncsés jó napot kívánok, gazduram!

-Adj isten neked is, fiam! -Éppen a gazda evött az asztalról.

-Hát mi járatba vagy, édes fiam?

-Hát nem egyébbe gazduram, aszongya, szolgálatot keresek, ha kaphatnék, de hát avvá a feltételle, , aki engem örökbe felvádolna.

Mer nincs se anyám, se apám, se rokonaim, csak bojongok a világba.

-Hm, édes fiam, nem jó helen jársz, mer még nekem sincs meg még a megevő kenyere se. Hanem mondok egyet neköd fiam: mőnj a harmadik szomszédba be, nagy sárga ház. Azok gazdagok. S két öreg van. Biztos elvádó, ha jó gyerek lesző, s ha jó viselkedő. Jó család.

Na, ugy iz vót, mos mőgy a gyerek, kopogott be abba a nagy sárga házba.

-Jó napot, kedves édesapám!

Állja az öreg:

-Adjon isten neked is, kiasfiam! Hát mi járatban vagy, édes fiam?

Hát az aztá meséli neki, hogy mi járatba van, szógálatot keres, de avval a föltételle, , aki űtet örökbe elvádolja.

Hm, ránéz az öreg a gyerekre, hát láti, hogy szép fiu, derék gyerek, de még fiatal.

-Na jó van fiam, ha jó gyerek lesző, , magadnak lesző.

Na most fogni magát a gyerek, ~~(Nekem, nédd ezek mindig gyűnnék-
mennek, eccő az egyik, eccő másik, mingyár,, a fenébe benne teket./
Értetté, mit mondtam?)~~

Mos fogni magát a gyerek, hát ugye fiatal vót a gyerek és bele szokott annyirán a munkába, hogy még ünnepi nap se tudta a gyereket otthon fogni. Ünnepen is dolgozott.

Azt mondja a gyerekeknek az öreg:

-Te édes fiam, nem téged szól ám ki a falu néptye, hanem engemet. mer az hiszik, hogy én küllek téged még innepen is dolgozni.

De a gyerekeknek hiába beszét, azt nem birták otthon fogni. Ünnepe vagy nem ünnepe, az mindenkor ment dolgozni.

Hát, oszt mi csináljon, egysző aztán gyűtt ijen nagy kettes innep. Az mondja az öreg a gyerekeknek:

-No, édes fiam, mos sőmmit áron se engedem ám mőg, hogy kimőnj dolgozni.

Hanem mit szó ahho a néptye, hogy ászongy, én téged innepen is, minden-
hogyan csak zavarlak dógózni. Sömmi esetre se mehetaz el dógózni.

Hát, jó van, ha nem engedik el, nem mögy.

De nem érezte jó magát otthon egyátalán. Hun bement a szobába, hun
kigyött az udvarra, hun igy, mindig mászkált, de nem érezte jó magát.

Asz mondja az öreg a gyerekeknek:

-Te édes fiam. Hát neked nincs jó ruhád, mind a többi pógár gyerekeknek van
van? Ötöz föl, és menj a fiatalságba, ahogyan a többi fiatalok.

Játszá a lányokka, meg satöbbi, ehhez hasonló.

Hát de ez még abbu sem értett.

Hát kérem szépen - egyátalán nem mehetaz e dógózni.

Hát fölötözött. Kiment oda a kiakapuhó, a pógárokná van oan kisajtó
az udvaron. Hát látta, hogy ott a harmadik szomszédba öszegyüttek a
lányok, a legények. Ott játaozottak a lányokka, futkoztak, satöbbi.

Hát mögbolondult ü, hogy itt egy ünnepi bolond, futkoznak, meg minden.
Oda se meg vissza, bement a szobába.

Na, ez látta, hogy hát nincs maradása a fiának.

. Há, möggyött a dél, mögebédütek.

Asz mondja az öreg a fiának ebéd közben; belenyul a zsebbe, kivesz a
bukszát, odaád neki háromszáz forintot. A gyerekeknek.

-Hát fiam! Mönj el a kocsmába. Ugy mind a többi fiatal emberek.

Hát annyit hallott, amikor járt dógózni, hogy ez kocsmá, de, hogy
mit kő a kocsmába csináni, azt má nem tudta a gyerek.

Hát ement. Elindult a falun, hogy elmegy a kocsmába.

De az aptya a kertek alatt má elment a kocsmárosho.

Aszongya:

-Kocsmáros! Ha az én fiam ide begyün a kocsmába, attu maga pézt
ne kérjen. Ha a pincébe az öszes borát hozati fel, csak vigye föl neki,
majd én kifizetem,

Háá vöd is a gyerekná pénz.

Hád ugy iz vöd. A gyerek nem is látta az aptyát, az a keretek
alatt bisza is ment.

Hát bemegy a gyerek a kocsmába, hát látja, hogy telle van néppel
a kocsmá, ü meg állt a kocsmá közepibe. Nézte, hogy mi csinának a többi
népek.

Hát lát, az egyik asztalná kártyáznak, a másik asztalná isznak,
ha elfogy, a kocsmárossa hozatnak.

Hát jó egy orahosszat ott állt, csak nézte a népeket, hogy mi csi-
nának.

Na, utöbb aztá, hogy körülnez a kocsmába, hát egyetlen egy asztal
vót üres, aki mellett nem ült senki. Nos, fogni magát a gyerek, odaül
a, ahhoz az asztalhoz.

Aszongya a kocsmárosnak:

-Kocsmáros! Hozz bort annyit, amennyi erre az asztalra ráfér.
Há, hozta a kocsmáros a bort. Telle rakta.

Asz mondja a gyerek:

-Hát most emberek, legények! Aki az én barátom akar lenni, az ehhez az asztalhoz üljön.

Hát aki nép vót a kocsmába, mind ennek a barátja lött.
Hát annyira, hogy ez három éjjel, három nap ment. Mulattak. Ki se mentek a kocsmába.

De a harmadik reggel, hajnal táján, mindenki otthagya.
Eggyedü maradt.

Hát ugye most má ü se maradhat, ü is elmegy. Egyedül.

Gonduta magába a gyerek, hogy most nem szeretne bemenni a szobába, hogy az anyja mög az aptya észrevögye, gonduta magába, ü bemögy az istállóba, és lefeküdt a kerek jászolba. Huz magára szénát.
Három éjje, három nap nem aludt mióta, hát kipihen magát.

Hád ugy is vót.

De az öregnek vót ugye szó, szógáloja is. Na most a gyerek nincs otthon, na most az öregnek fő köllötött kelni, és mönni, a lovakat ötetni.

Hát itatott is, ötetett az öreg... /Tötsél neki, tötsél... jó van/

Hát kérem szépen, elfelejtettem, lássa, kávéd venni. A rosseb egye meg, elfelejtettem. Hát, azt szeretne, egy kávé.

Hát, kérem szépen, löfeküdt ez, az istállóba, kerékjászolba, huzott magára szénát. De alighogy ez lefeküdt, még nöm is aludotta gyerek el, gyün ám má reggel a szógáló az istállóba fejni.

Hozta a kis széket is, a fejt, elkezd fejni.

Az öreg gazda nézi. A szógálót. Persze fejit kell, vagy a lábát... /nem lehet érteni/...nézi az öreg:

-Ejnye te szógáló, de jó alakod van, adhatná egy kis...

-No, no, aszongya, gazduram, hát mit gondu. Megtudná a gazdaszony, mi lenne.

-Ebadta, hát hogy a fenébe tunná mög, ~~kát~~ mikor az odd benn van, mi mög idd vagyunk!

Aszongya a lán:

-De hát hun?

-Jó lesz itta kerékjászolba.

A gyerek meg benn feküdt.

Hát földobta az öreg a szógálót. A kerékjászolba.

Amikor készen vótak, elmöntek a lány, bővitte a tejet, mög az öreg is bement.

Mögreggelizett az öreg, befogott, elmént szántani.

Alig hogy az öreg elment, gyün ám az öregnek a komája.

-Jó reggelt, komámaszony!

-Jó reggelt, komám uram!

-Komám uram hol van?

-Elmönt má szántani.

-Ó, ebadta, aszongya, pedig hát avva akartam beszéni.

-Há minek?

-Hát, aszongya, eltörött az ekém, és, aszongya, akartam kölcsönkérni már egy ekét tülle.

-Ó, komám uram, hát abba nincs hiba, odd van még öt, hat is, hát válasszon egyet, amelik gondolja, hogy jó lesz.

Há, kiválasztott egy ekét:

-Na, ez jó lesz, komám uram.

Avva, hogy megy a komája.

Aszongya a koma aszonya:

-Komám uram! Össeüthetné maga a szűjfát.

-Ó, koma aszony, nem érek én arra rá, aszongya, mer ez ojan pénzze szántogatott, ijen szegény sorau paraszde vot.

-Nem ám, azt a széri fát, aszongya, elszerehetne maga engem! Rániz a koma:

-Hát ejnye, hát mit gondol, mi lenne, ha az én komám megtudná? Engem leaprogatna.

-Ebadta, hogyan tudja meg, mikor az má kint a mezőn szánt, aszongya, mi meg iddhuu vagyunk.

-Hát huu, koma aszony?

-Az istállóba, a kerék jászolba.

Na, főkapta a koma aszonyát, össeütötte a szűjfát, osztá elmönt a komája.

Hát a gyerek fenn vot, nem tudott alunni.

Most ugy csinál a gyerek, mintha maj, maj gyünne haza.

Aszongya komájának; a koma aszonya:

-Te koma, merre ~~szántani~~? szánto?

-Minek, komaaaszony?

-Vinnék utánad egy kis jó ebédet, mer te ussem eszde jó ebédet, aszongya. Nem kerül neked.

-Na, komámaszony, megismerné akár messziről, mer nékem tarkásak az ökreim. A faluban nincsenek is tarkás ökrek, csak nekem.

-Jól van komám.

Most a gyerek ezt mind hallotta.

Utánna még ~~szántani~~ soha életbe nem vitt ebédet. Az öregasszon.

Na, hát. Elbánok én teveled, nem a komádho viszed az ebédet, hanem odahozod mihoz zánk.

Főkel ü, mintha gyünne a kocsmábu:

-Jó reggelt, kedves anyám!

-Adj isten, fiam, hát meggyütté?

-Möggýüttem, édesanyám.

-Ergye be, reggelizz meg és feküdj le.

-Aj, nem fekszek le, édesanyám.

Hát édesapám hun van?

-Ément szántani.

-Na, akkor én is elmegyek.

-Hát hová menné, hát három éjje nem nyugodtad ki magadat, fenébe mész, feküdj le.

De ü elmegy.

Fogott magáho négy tarka lepedőt. Mindegyik lepedőbe tett egy jó marok szénát, bekötötte, fődobáta a szekérre. Hát megy.

Tudta a gyerek, hogy hun szánt az aptya, hogy hun a föld.

-Adjon isten jó napot, édesapám!

-Adjon isten, fiam! Hát mért gyüttél? Hát mér nem pihented ki magadat?

-Haj, édesapám! Maj kipihenem az éjjel magamat.

Nekiátak szántani.

Egy szer aztán kérdezi az aptyát:

-Édesapám, hány óra lehet?

Nézi az öreg az órát, aszongya:

-Tizenegy óra elmut, fiam.

Megálliti a gyerek az ökröket; kiszöri a lepedőkből a szénát, mindenik ökrökre ráköt egy lepedőt.

-Há mi csinász, fiam?

-Hát tudja, édesapám, annyira bogaraznak ezek az ökrök, hogy nem bírog velük.

Pedig nem azér kötötte rájuk, hanem azér, hogy tarkák legyenek az ökrök.

Hát ugy iz vot. Lekötözte őket, nekiátt szántani.

Há, egyszer gyün ám a banya. Hoz egy nagy ebédet, véka ebédet. A mezőben jár a szeme, mint a csik. Merre látná a legtarkább ökröket. Hát kiét látta, mint a gyerekét. Éa a gyerekhez oda vitte az ebédet.

Ránéz az öreg a feleségire:

-Ejnye, te banya! Hát mi ütött tehozzád? Hogy te miutánunk ebédet hozó? Sose szoktá;

-Hát tudod, mit gondutam, aptyuk! Ha meghaluk, usse hoz, rakik a fejünk alá. Addig együnk, mig éjjünk.

-Igazad van, banya. Fogjá ki, fiam, gyere, ebédöjjünk!

Hm, gonduja magába a gyerek, nem ebédelnek, ha én nem vagyok.

De azért kifogott, leütek ebédelni.

De még akkor is. Csak a szeme járt, mint a csik, hogy merre lát...

Egyszer aztán azt mondja az öregnek:

-Te aptyuk! Ki az, aki ott szűt, aszongya, azok a fák alján?

-Ez a mi szegény kománk.

-Ej te, aptyuk. Ennetű a gyerektű künnék egy má jó pogácsát ennek a szegény komának. Ussé nem /nem lehet érteni a vonat zakatolásától/ ... Hát ebadta, vigyé neki, fiam!

Hát a gyerek bizon tele rakta a zsebgyeit pogácsával.

Avva ment. Ahogy ment az uton, egy pogácsát elivett a zsebgyibű, beleharapott, ledobta. Há, mire oda ért, a pogácsát mind eldobta.

Odamegy a komájáho:

-Adjon isten jó napot!

-Adjon isten!

-Tudja, mit izent magának a komája?

Aszongya:

-Nem tudom.

-Azt izente, maga jó fusson.

-Hát mér, assz mondja.

-Még azt kérdi, hogy mér? Mér szerette el a komasszonyát?

A kerék jászolba. Asszota, nozi a kisbaltát, de magát leaprogati.

Avva a gyerek nem beszét többet a komájával, gyün vissza.

Hát kérem szépen, odagyün a gyerek:

-Na, mit szot a komám a pogácsának?

-Nagyon szépen köszöni a pogácsát, de egy kis baj van, aszongya.

Hát, asszota, vigye a kisbaltát, elterett az ekéje, segéjjen neki megcsináni.

-A, szegény koma.

Pogi a kisbaltát, a vállára kapi, megy.

Komája megáll, nézi.

-Ebadta, má a bolondja. Há idegyün, leaprogat.

Futás a komája.

Em meg lekapja a baltát a válláról:

-Komám, ne szaladj, itt a balta!

Az meg anná jobban.

Há most odamögy az ekéhez, nézi, hát sümmi baja sinca az ekének.

-Há, a bolond, becsapott, aszongya, azért futott el.

Avva gyün vissza.

Hát most, ahogyan gyün visszafelé, megláti a pogácsákat. Amit edobáti.

Szedi össze.

Aszongya az anyja a gyerekeknek:

-Te, fiam, mit szed apád?

-Mit szed? majd meglássa maga, Kújeket.

Assz mondja, hát minek?

-Maj megtudja maga. Tisztára magát agyon dobáni.

-Hát mér?

-Mér szerette el a komáját?

Hü, az asszon, kaptya mindát, összepakol, oszt futás haza felé.

Odaér az öreg:

-No, fiam, há fut anyád?

-Hát, aszonta, hogy a biróho.

-Hát mit akar a bironá?

-Mit, maj megtudja maga. Hát bepörli ű magát.

Asszongya; hát mér?

-Mér szerette el a szögálot a kerék jászolba?

-Héj, te banya!

Aszt dögletett utána.

Aztá csak hedd fussanak, amig csak ének, mindig futnak.

MA-1638/83
Néprajzi adattár

11. Az oláh cigány és az ítélőbíró

18-83

Hád vót egyszer egy oláh cigány.

De azt mindénki ismerte, azt az oláh cigányt, a városba, azon senki kifogni nem tudott.

Aztán még, ebbe a városba lakott egy ítélőbíró is.

Ugye, előbb beméntek a kávéházba este, előgyűtt a szokács a cigányrú.

Azt mondja az ítélőbíró ott az uraknak, több uraknak:

-Hát urak! Fogadjunk fél, asz mondja, hogy én a cigányon kifogok!

Hád vótak ott sok urak, többen, aszongya:

-Lehet. Benn vagyok én, fogadjunk. De, aszongya, a cigányt bántani nem szabad.

-Én nem bántom, de kifogok rajta.

-Röndbe van.

Hát kitették egy nagy öszeget az asz talokra. Hogy ű kifog rajta.

-Ekkor és ekkor tartok egy banketot.

Hogy az urak még vótak hiva, hogy ott a banketon fog ki a cigányon.

Hát este nyócra vót a meghívó küdve, mindenkinek, de a cigány is kapott meghívot.

Hát este nyócra kapta a meghívot, de ű már reggel hatkor ód vót. Még aludt az ítélőbíró, csak akivel bankeá vót, hát így a szokácsné korán fekett, s hamarossan, reggel korán, av vót az első, hogy egy nagy fazék savanyúkáposztát kezdett főzni, száraz hussá. ű még hát ^{mi} ott a jószágot ellátta, vagy éz satöbbi, addigra ott maj kipködni lehet másik ebédöt kő, ételeket készíteni.

Hád ugy iz vót.

Reggē korán, hatkor gyün ám a cigány.

Tüstén még a konyhára. Köszön, de nincs a kony hába senki se. Szokácsné kinn vót a jószág körül.

Láti, hogy a sparheltbe ég a tűz, egy nagy fazék fönn van. Pélemeli a fazékfödöt, nézi, mi van benn, fordítja kalánnya, nagy darab száraz husok.

Ű, fogta a cigány, mind kiszedte, a száraz hust. Mēgette.

Egyszer aztán gyün be a szokácsné.

-Jo reggelt szokácsné!

-Jo reggelt! Jancsi.

-Mondja szakácsné, nem csinátam én kárt?

-Minek, cigány?

-Kihajtottam a disznokat a káposztábo.

-No nem hát cigány, jó tettéd.

Hát asz hitte, hogy a kertbű.

Hát egyszer aztá még a káposztáho, kéveri, hát láti ám, hogy nincs egy se hus. Ebbű hajtotta ki a disznokat!

Hát mi csináljon, most még jelenteni, az ítélőbíronak.

Aszongy a szokásné, hogy senkinek egy szót se rulla, mer má be-
csapott, elveztettem az izét, a tartozást, szóval a fogadást.

Na jó van.

Hát möggyűtt az este. Möggyűttek az urak mind.

Hát kérem szépen, möggyűttek a fiákkerok, ennek is egy nagy, külön
asztal vót. ...

Hát möggyűtt a vacsoraidő, terítették. A cigánynak egy edénybe
sült kismalacot. De még a szőr se vót leszedve. Szőröstő-bőröstő.
Belejestő. Fő se vót bondva a kismalac. Csak tepszibe meg vót südve.

Most annak is tálónak, odateszik a tepszivé együtt az aszatra
a kismalacot. De a feje vót a cigány felé. A kismalacnak a tepszibe.

Most főkel az ítélőbire, odamegy a cigánho:

-No, Jancsi! Neked ezt a malacot még kezdened még kö! Hát, kérem
szépen, neked ezt a malacot még kell kezdened!

Ha te ezt a malacot vágod, ha te a füled vágod, én a füledet vágom.

Ha te ezt a malacot szurod, én téged szurlak.

Fő vod egy nagy kés a kezibe az ítélőbironak.

Gondokodik a Jancsi, hō egyszer aztán mögfogja a tepseit, mögfor-
diti. Mögnyálazta ezt a mutatoujját, fogta, betaszította a malac
valagába. Az ujját.

Ránéz az ítélőbire:

-No, az anyád, te cigány, az istent, aszongya, én má biztos nem
ütöm az ujjam a valagadba!

Nahát kérem, elveztettem mindén fogadást. Az ítélőbire.

Aszongya a Jancsinak az ítélőbire:

-Ugye most jó vóna egy kis jó bor is? Erre, aszongya a jó pecse-
nyére? Pincemester, vidd le a pincébe, adj neki jó kis bort, hogy
igyék.

Hát levitte a pincébe. De Jancsi észrevőtte, hogy a pincemester
kobátja alatt a kutyakorbácsod.

-No, csak gyere, majd ebánok én teveled.- A Jancsi gonduta
magába.

Két sorába vod a pincébe a hordo. Odamegy a Jancsi az egyik
hordóho:

-Ebbe miben bor van, pincemester?

-Ebbe ijjen, ebbe ojjan.

Amikor gonduta a Jancsi, hogy a legnagyobb hordoná vannak, fogta a
csapot, jó messze elrugta. Kirugta. Hát a bor elkezdett ömleni.
Ez még aztán kikapta a kutyakorbácsot a hona alól, letette a hordora,
egyik kezive még fogta be, mer a csap elmént messzire, elrugta.

Em még levette a kutyakorbácsot a hordoról, ajj a pincemesternek,
amennyi csak ráfért. Má jajgatott a pincemester.

De az ítélőbire is hallotta, hát azt hitta az ítélőbire, hogy a

pincemester veri a cigánt.

-Adjám neki elégét!

-Adok, uram, amönnyi csak ráfér! - A Jancsi.

Na, amikor má végezöd vele, jó kimalmúta, elmönt haza.

Megy a pincemester be;

-Na, aszongya, adtál nekije? - az ítélőbiro.

-Adottám, énneköm, nem én annak! - aszongya.

-Hát az verd mög téged?

Aztán mesélte, hogy hogy vod.

-Na, aszongya, jó elbánd velem.

Hiszen annak az eszin nem tudott a népség keresztüljárni.

Becsapta az ítélőbiro urat jó.

Vége van.